

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

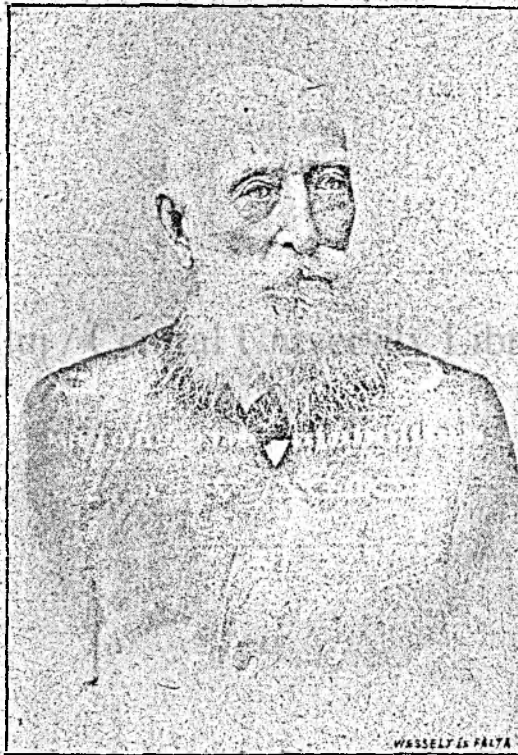
A Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklye-muzeum, a bácsmegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, gömörmegyei, kolozsvári, maros-vásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tordai, torontálmegyei, török-becsei honvéd-egyletek s a kolozsvári márczius 15. állandó bizottság hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Inczedy Sámuel nyug. ezredes elnök, Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes alelnökök; Berde Mózes, Esterházy Miguel gr., Fináli Henrik dr., Gáman Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor báró, Kóváry László, Martin Lajos dr., Sarkány Ferencz, Szász Gerő, Szabó Sámuel.

SZERKESZTETTE ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA:

KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-muzeum őre.

Teleki Sándor 1848—49-iki honvéd ezredes.

MUNKATÁRSÁK. Bánffu-Hunyadról: Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné. Brassóból: Baráczy Sándor, Koós Ferencz. Budapestről: Benedek Elek, Bethlen Miklós gr. id., Degré Alajos, Gelich Richárd, Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Horváth Boldizsár, Irányi Dániel, Jakab Elek, Jókai Mór, Károlyi Gábor gr., Kreith Béla gr., Pulszky Ferencz, Szász Róbert, Szinyey József id., Tisza László, Torma Károly. Deésről: Kádár József. Kézdi-Vásárhelyről: Balogh Vendel dr. Kolozsvárról: Bartha Miklós, Benel Ferencz, Csernátoni Gyula dr., Deák Albert, Ferenczy Zoltán dr., Gyalui Farkas, Hegyes Vilmos, Hory Béla, Jákey Aladár, Magyar Mihály, MAYER János, Sebesi Samu, Veress Endre. Losonczi: Kovács Sándor. Maros-Vásárhelyről: Imreh Sándor. Nagy-Sajórról: Sebestyén József. Nagyváradról: Hegyesi Márton. Nyiregyházáról: Krudy Gyula. Szamosujvárról: Mártonffy Lajos dr. Seps-Szentgyörgyről: Várkonyi Endre. Székely-Udvarhelyről: Ugron Gábor, Vajda Emil dr. Tordáról: Borbély György. Vizaknáról: Szentkatolnai Bakk Endre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden hűdemény intézendő: Kolozsvárt, hosszú-utca 3. szám.

(Kolozsváriak előfizethetnek s hirdetések is adhatnak fel a kihordónál).

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Ára negyedévre 1 frt. — Külföldre 1 frt 25 kr.

A lap az első számtól kezdve megrendelhető.

TARTALOM:

	Oldal
Imára! K.-tól	89
Klapka György. (Arczképpel)	90
Klapka György életrajza	90
Klapka György temetése	91
Rekviemek Klapka Györgyért	93
Teleki Sándor. (Arczképpel)	94
Teleki Sándor életrajza	94
Pár vonás Teleki önéletrajzából	95
Teleki Sándor temetése	95
Tamásy János	96
Tamásy János 1848 előtt	96
Tamásy János, mint 48-as honvéd	96
Tamásy János, mint a közélet embere	97
Királyi Pál	97
Budavár visszavételének ünnepe	97
Honvédemléktábla-leleplezés Kecskeméten	97
Honvéd-egyletek köréből:	
Az orsz. honvéd-gyűlés. — A honvéd-igazolványok. — Az országos honvéd-gyűlés negyedszázados jubileuma. — Új honvéd-névkönyv	98—99
Halálozások:	
Csikménasági Ménasági István. — Fridrik Mór. — Kőrösy Szabó Sándor. — Péter János. — Zoltán Istvánné (Kiss Gyula). — Pasché Lebstick Károly Mária. — Vig József	99
Ereklye-muzeum gyűlése	99
Különfélék:	
Fornet Kornél ezredes. — Berde Mózesről. — Kiténtetés. — Teleki Sándor arcsképe. Czetz János	100
Szerk. üzenetek	100
A lap első számának II-ik kiadása e hó 15-éig szétküldetik.	

MEGHÍVÓ.

Az 1848—49. Történelmi Lapok szerkesztő bizottsági tagjai, munkatársai, a lap barátai tisztelettel meghívotnak minden hó 15-én este 1/8 órakor kezdődő barátságos társas összejövetelekre.

Ez összejövetelek helye a nyári időben Kolozsvárt az „Ujvilág” helyiség külön terme.

Külön írásbeli meghívók vagy másnemű meghívások nem történnek.

Az összejöveteleken az orsz. ereklye-muzeummal s a „Történelmi Lapok”-kal kapcsolatos tárgyak felett fognak eszmecsereket folytani. Ezekről az értesítés esetről-esetre a lap hó elején megjelenő számában fog közzétettni.

A rendező bizottság.

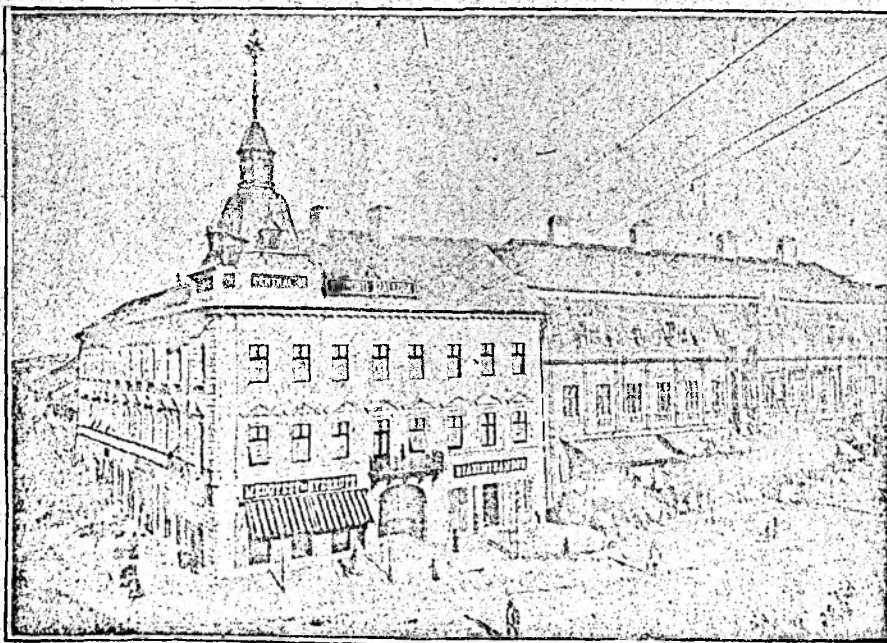
A jun. 15-iki második gyűlésen az ereklye-muzeum óre bemutatja a társaságnak az ujonnan beérkezett képeket s érdekesebb ereklyéket. Megbeszéltetnek az orsz. ereklye-muzeum s a „T. L.” tovább fejlesztése ügyében a létrejött határozatok kivitele körül teendő intézkedések részletei.

NAGY GÁBOR

Központi szállodája, étterme és kávéháza
KOLOZSVÁRT,

a Bánffy-palota mellett, a város központján, 36 utcára nyíló szoba a legmodernebb, egészen új berendezéssel, kilátással a főtérre, a goth székes-egyházra és három főutcára.

Telephon összeköttetés. Társas- és magánkocsi-közlekedés minden vonathoz.

Mérsékelt szoba-árak. Minden szobában árjegyzék. Tisztaság és pontos szolgáltat-ra kiváló gond van fordítva. Kávéház, nyári és téli étkező helyiségek. Nagy díszterem, mely bálok, társas étkezések, felolvasások és hangversenyek tartására alkalmas.

Utazóknak a legkényelmesebb lakás.

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek fel.

Felelős szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-muzeum őre.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények az ereklye-muz. őre címére küldendők.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, hosszu-utca 3. sz.

Előfizetési díjak:
 $\frac{1}{4}$ évre 1 frt, $\frac{1}{2}$ évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kéziratok nem adatnak vissza.

I m á r a !

(K.) Az önvédelmi harc halállal százszor szembe nézett oroszánjai, a legádázabb tusákban sem hátráló legyőzhetlen honvéd phalanx daliái egymásután teszik le a fegyvert közös és legyőzhetlen ellenségünk: a halál előtt.

Mig a lombok és a napsugár a tavaszt hirdetik, azalatt a szabadság legizmosabb életfáira rá fuvall az ősz hervasztó szele.

Egymásután tépi ki a legerősebb tölgyeket, elragadja daliáinkat. Pár nap előtt egy tábornok, nyomban utána egy ezredes s kevés vártatva szerkesztőbizottságunknak egyik tagja költözött az örök béke honába.

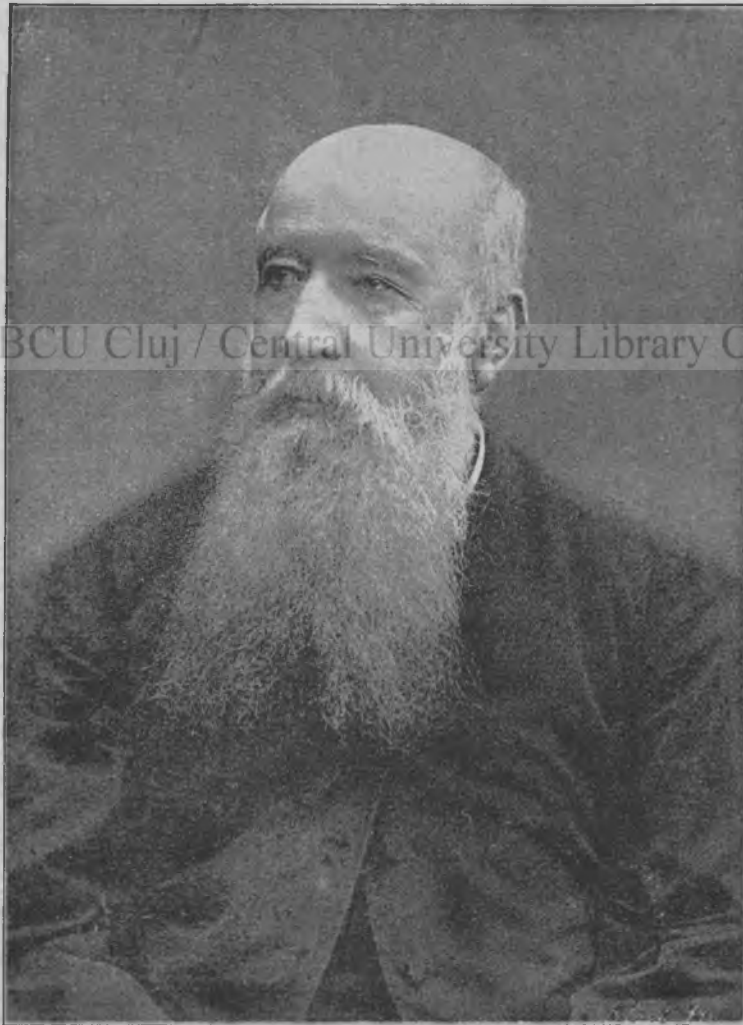
Szívünk feljajdul a fájdalomtól, elménk aggódva és révedezve tekint végig a megritkult sorokon, a melyek ledönthetetlen oszlopai voltak hazánk szabadságának; és önkénytelenül felsóhajtunk, a midőn el-tűnni látjuk azokat, a kiket nem a szavak, hanem a *tettek* mezején számítottunk nagyjaink közé.

Felsóhajtunk s e sóhajtásban ima fakad szívünkéből s ez ima ajakunkról égbe száll.

nap után a legádázabb tusákban vettek részt nagyjaink. Egy része hősi halált halt a küzdőtéren. Egy részének nemes lelkét az önkény golyója és a felszentelt bitófa oltotta ki.

Sokan a hősök közül a börtön büzhödt levegőjében sinlették a mártírság ezer éves kinjait, mások kebelét pedig az édes haza földjétől távol a száműzetés kínos érzete marcangolta.

A kik mindent túléltek, a kik nemzetünkért életet kockáztattak, vagyont, jövőt feláldoztak, azokra a nehéz napok keserű és súlyos gondjai nehezettek.

Klapka György 1848—49-iki honvéd tábornok.

Jóságos Isten, magyarok Istene! Te vagy a szabadság, egyenlőség, testvériség és szeretet kutfeje! Nemzetünket Te ápoltad, Te gondoltad; — nagyjaink szívét, eszét és karját Te vezérted ezer éven keresztül.

Nemzetünket választott népeddé tevéd, nem adtál melléje testvéreket, egyetlen nemzetnek alkotád e földön, de öntöttél fiai szívébe bátorságot, akarat-erőt, jellemzilárdságot, hazaszeretetet s atyai jósággal vezérted, hogy száz meg száz ellenségein mindig diadalmaskodjanak. Nemzetünk leg-szentebb jogaiért nap

Mindeme nagy áldozatok, e megpróbáltatások díjául csak egy jutalmat, egy *glóriát* nyertek Tőled hős tettek által megszentelt nemes homlokuk köré s e glória fényét a nemzet hálája, szeretete, emlékezete teszi örökké ragyogóvá.

Ma már mindazoknak, a kik a nagy napok részesei voltak, közel van a vég.

A sorok egyre ritkulnak, a hantok egymásután emelkednek.

Megnyugszunk jóságos Isten akaraton, hiszen jól tudjuk, hogy jószágod és szereteted határtalan, azonban pályánk ezen a földön véges.

A frissen hantolt sírok előtt leborulva kérünk jó Atyánk, Magyarok Istene! Terjeszd ki áldó kezeidet ezután is hazánk felett. Vedd gondviselésed alá nemzetünket, óvd meg fiait a *megtévelyedéstől*. Ne engedd, hogy a minek kivívása- és megtartásáért a dicső hősök életüket, vérüket áldozták, a szenvedés és martírság ezer meg ezerféle kínjait átélték, azt mi vagy utódaink a hazaszeretetről megfélekedezett pillanatban könnyelműen átadjuk. Mert a mit erőszakkal elvettek tőlünk, azt századok mulva is visszaszerezhetjük, a mit azonban önkényt adunk oda, az örökre elveszett.

Ápold jó Isten nemzetünkben a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget és szeretetet. Amen.

KLAPKA GYÖRGY.

Fájó szívvel jegyezzük fel, hogy négy tábornokunk egyike, Klapka György váratlanul elhunyt.

Hogy ki volt Klapka György, arról beszél történelmünk. Negyvennégy év előtt nem volt egyebe kardjánál s életénél; följánlotta mind a kettőt a hazának s nem volt azóta idő vagy körülmény, hogy ez ajánlatát visszavonta volna 1848-tól 1866-ig és akárhol csillant elő a nemzeti szabadság reményének egy halvány sugára, Klapka mindig ott termett, megkísérlendő, miként lehetne a reménységet valósággá kiküzdeni.

Élete folyása 1848 óta a honvesztett katonának élete volt. Zseniális, soha nem nyugvó elméjében ha nem foganhattak meg sorsdöntő csaták tervei, nagy nemzetközi üzletek eszméi keltek ki. Voltak milliomos álmaj, százezres valóságai és nyomoruságos, kenyérlétküli napjai. S emlékezete dicsőségére legyen mondva, soha sem érezte magát elég szegénynek hozzá, hogy megtagadja a segítséget egy volt fegyvertársától, és midőn reámosolygott Fortuna istenasszonya, bőkezűbben gondoskodott volt katonáiról, mint a fejedelmek szoktak tábornokaikról.

Olyan virágok hajtottak az ő lelkében, a melyeknek magva is veszendőnek indul már. Az önzetlenség, a bátorság és a honszeretet. Hirnevéből tőkét soha sem kovácsolt, soha az őt, mint embert megillető résznél nem követelt többet sem a tiszteletadásból, sem az anyagiakból s midőn teste gyöngültével, szellemi ruganyossága csökkentével, anyagi helyzete mind rosszabbra-rosszabbra fordult, nem csinált kéregető perselyt babérövezte harci sisakjából, hanem félrevonulva a világ szeméi elől, rejtegette el a szegénységét.

Szegény külvárosi koresmából visszajövet, a vendéglő második emeleti szobájában terítette le a halál hirtelen, mikéntha tulvilági harcra fegyveréből kilőtt golyó találta volna szíven.

Klapka György életrajza.

Született 1820. április 7-én Temesvárott, a hol apja polgármester volt. Anyja, a kit kis gyermekkorában vesztett el — tisztes polgárcsaládból való, német ajku. Klapka emlékirataiban eredetével foglalkozván, ezt a kijelentést teszi: „Vajjon csakugyan ennek a cseh nemesnek sarjadéka vagyok-e, vagy egyszerű polgáreberektől származom? Ez a kérdés, megvallom, nekem soha egyetlen álmatlan éjszakát sem okozott.“ Nem előkelő származása daczára Klapka György katonáskodása kezdetén bejutott a magyar nemesi testőrségbe. De öt év multán ott hagyta e vig, szép, de fölöttébb költséges életet. Egy határőrvidéki ezredben főhadnagy lett. 1847-ben kilépett az armádiából, el akart menni keletre. Előbb katonának Lahore királyához, később minden cél nélkül. Utazásra készült éppen, a mikor a márcziusi események elkövetkezének. A honvédelmi miniszteriumnak ajánlta föl szolgálatait és ott alkalmaztatván, politikai megbízásban a székelyek közé ment. Juniusban már mint százados lép be a hadseregbe, szeptemberben őrnagy és a komáromi vár erődítésén dolgozik, októberben a pozsonyi sánczokon munkál, novemberben tábornoki főnök Kiss Ernő mellett.

Katonai működése fényes eredménnyel s dicsőséggel járt. Ott volt Isaszegnél, Nagy-Sarlónál, majd pedig mint hadügyminiszter helyettes Debreczenbe került. Itt azonban nem sokáig maradt, mert *Görgei* őt bizta meg Komáromvár parancsnokságával.

1849. augusztus 13-án Görgei letette a fegyvert. A szomorú példát a többi hadtestek is kénytelenek voltak követni s most már csak Komárom vára állott fenn legyőzetlenül. Természetes azonban, hogy Klapka ezt nem tarthatta sokáig. Hősiesen megmentvén minden katonáját egytől-egyig, kapitulált okt. 2-án s ő maga pedig rögtön külföldre utazott. Tábornoki rangját azonban az osztrákok is elismerték. Eleinte Genfben tartózkodott, a hol a közéletben fontos szerepet játszott, majd 1864-ben Franciaországba ment, a hol nőül vette *D'Arbouin* Inez kisasszonyt.

Mikor a porosz-olasz szövetséget megkötötték, Klapkát bizták meg a magyar légió katonai vezetésével. De mielőtt ez működést fejthetett volna ki, a fegyverszünet, majd pedig a békekötés véget vetett a háborúnak.

Tizenkilenc évi távollét után visszatért végre hazájába. Csakhamar Deák-párti képviselő lett és élénk részt vett a közügyekben. Majd ipari és közlekedési vál-

lalatokat kezdeményezett. Sőt a török-szerb háború idejében élhetett még egyszer élete igazi szenvedélyének; haditerveket készített a törökök számára. A mint bebizonnyult, jókat.

A tábornok, kinek neje visszaköltözött Franciaországba, a hol Bordeaux mellett nagy szőlei vannak, az István főherceg szállodában lakott. Anyagi viszonyai nem voltak a legfényesebbek és már arra gondolt, hogy ő is kimegy Franciaországba nejehez és fiához. Huzott ugyan 2500 frt kegydíjat, mindazáltal az utóbbi évben néhány ezer frt adósságot csinált és ezeket akarta rendezni, mielőtt Magyarországból távozik.

Az elmúlt telet nagy levelezésének rendezésével és emlékiratainak kibővítésével töltötte. Kezei reszketése miatt azonban nehezebbre esett az írás és többnyire tollba mondta a megirandókat titkárnak Nagy dr.-nak. Társaságát nagyon szeretett járni, délutánoként pedig a szálloda kávéházában wisthezett vagy sakkozott.

Klapka György temetése.

Ott nyugszik immár szabadságharcunk dicsőségkoszorúta tábornoka a földben, melynek hősi védelmezője volt. Impozáns részvét kísérte örök nyugodalma helyére.

Párisból megjöttek az elhunytak fiai, Klapka György és Ernő s az idősbik, György, még szerdán fölkereste gróf Szapáry Gyula kormányelnököt, kivel a temetés rendjéről beszélt Rokonszenves, előkelő föllépésű fiatal ember, ki a fölmerült politikai vitától magát és családját teljesen távol kívánta tartani. Ők csak kegyeletök lerovására jöttek, a temetésre vonatkozó intézkedéseken változtatni nem kívántak.

A budapesti belvárosi plebánia-templomban 20-án reggel tíz óráig a közönség még tömegesen látogatta a ravatalt, melynél öreg honvédek álltak őrt. Az utolsó órában látható volt a koporsón Klapka tábornok kardja mellett honvédsípkája, tábori öve és kardkötője is, melyeket negyvenhárom évvel ezelőtt a harctéren viselt. Ez ereklyéket a kassai muzeum küldte föl e szomorú alkalomra.

Tíz óraker bezárták a templom kapuit, hogy helyet csináljanak a temetésre hivatalosan érkezők számára. A templom körül sok ezer főnyi kegyeletes közönség szorongott és már ekkor nagy tömegekben sorakozott az egész hosszú útirányon, melyen a gyászmenet végig vonulandó volt. A templom és a városház-tér egy részét a díszben kivonult rendőrök kordonnal vették körül, csak a temetésre érkezőket bocsátva be. A Pekáry főkapitány-helyettes vezetése mellett kivonult rendőrtiszteken kívül a központi honvéd-bizottság tagjai ügyeltek a rend-fenntartására, míg bent a templomban a honvédménház tagjai Cserey Ignác ezredessel állottak díszőrségen.

Kévessel tíz óra után már gyülekezett a gyászoló közönség s a templom rövid idő alatt szorongásig megtelt. Az első padosorban foglaltak helyet az elhunytak fiai, ifj. Klapka György és Klapka Ernő, nemeskéri Kiss Miklós ezredesnek s egyik rokonuknak társaságában. Maga a gyászoló gyülekezet megkapó látványt nyújtott. Öreg honvédek régi egyenruhájokban, mások fekete díszmagyarban, de 48-iki hadi érmekkel és jelvényekkel a mellőkön. Feltűnt egy öreg honvéd kék mándliban, darutollas kalappal, sarkantyus csizmában, ostorral a vállán: 1848—49-es Hunyady-husár volt, nyári egyenruhájában. A budapesti veteránok szép számmal jelentek meg s megadták a végtisztességet a honvédtisztek is. A budapesti honvéd-tisztikar tagjai, a Ludoviceum és a honvéd lovasiskola tanárai, növendékei és az egyéves önkéntesek teljes katonai díszben vonultak fel. A közös hadsereg részéről egyetlenség tiszt volt jelen.

Az első padosorokban foglaltak helyet: gróf Szapáry Gyula miniszterelnök, gróf Bethlen András, Wekerle Sándor, Szilágyi Dezső és Josipovich Imre miniszterek, gróf Szapáry Géza főudvarmester, Gromon Dezső, Teleszky István, Láng Lajos, Szalavszky Gyula, Czorda Bódog és Fejér Miklós államtitkárok, Beniczky Ferencz, Domahidy István és báró Roszner Ervin főispánok, báró Bánffy Dezső, a képviselőház elnöke és Bokross Elek alelnök, báró Rudnyánszky József, Gyulai Pál, Lévai Henrik, Ribáry József, gróf Széchenyi Gyula főrendiházi tagok, Jekelfalussy Lajos, Ambrozovits Béla, Máday Izidor min. tanácsosok, báró Eötvös Loránt az akadémia elnöke, gróf Károlyi István a nemzeti kaszinó elnöke, Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly és Alkér Gusztáv alpolgármesterek, Lechner középítési igazgató, Toldy József főügyész, Kullmann Lajos főjegyző, Kun és Viola tanácsnokok, Csemegi Károly kuriai tanácselnök, Hollán Ernő altábornagy, Vajkay Károly a kir. tábla elnöke, Bogisich Lajos törvénytudományi elnök, Duckerts belga főkonzul és Hagenmacher Henrik svájci konzul, Elek Gusztáv ezredes, gróf Széchenyi Béla, gróf Desseswffy Aurél, Beöthy Zsolt egyetemi dékán, Földes Béla, Medveczky Frigyes és dr. Czobor Béla egyetemi tanárok, Zelenka Pál ev. püspök, Kalmár Endre piarista tart. főnök, Maygraber és Gaál 48-as honvédezredek, Földváry Mihály alispán s Pestmegye tisztikara. A képviselőház tagjai pártonként testületileg jelentek meg s ott voltak többek közt Tisza Kálmán, Tisza István, Irányi Dániel, Helfy Ignác, gróf Apponyi Albert, Horánszky Nándor, Ugron Gábor, Hieronymi Károly, Miklós Ödön, gróf Károlyi Gábor, Polonyi Géza, gróf Zichy Jenő, Busbach Péter, Szász Károly, Csávolszky Lajos, Horváth Gyula, Vadnai Károly, ifjabb Ábrányi Kornél, gróf Esterházy Kálmán, Csanády Sándor, Pázmándy Dénes, Molnár Antal, Morzsányi Károly, Jókai Mór, Péchy Tamás, báró Huszár Károly, báró Podmaniczky Frigyes, Fabiny Teofil, Holló Lajos, gróf Pongrácz Károly, Schwarcz Gyula, Komjáthy Béla stb., azután Madarassy Pál az osztrák-magyar bank alkormányzója, Gajzágó Salamon, a főszámvéveszték elnöke, Emich Gusztáv, Pulszky Ferencz a nemzeti muzeum igazgatója, Ivánka Zsigmond, Jakab Elek, Degré Alajos, báró Kaas Ivor s az író és művészvilág számos tagja, sok testület: az orsz. honvéd-egyletek Tisza László elnök és Mikár Zsigmond titkár, az 1848—49-iki budai és ó-budai honvéd-egylet Krivácsy József ezredes, a kereskedelmi és iparkamara Ráth Károly alelnök, Kecskemét városa küldöttsége Lestár Péter polgármester, Temesvár városáé Telbisz Károly polgármester, a temesvári kör Hilbert alelnök, a szabadkaiak Czorda N. vezetése alatt, az egyetemi ifjuság, az állatorvosi akadémia, számos ifjusági kör és egyesület testületileg.

Érdekes csoport volt az 1866-iki magyar legió tagjaié: Mogyoródi ezredes, Scheiter ezredes, Károlyi Tibor és István grófiok, báró Bánffy Béla, id. Csathó Aurél államvasúti ny. felügyelő, Sztár Dénes ügyvéd, Schandl (komoróci) Mihály államvasúti felügyelő, Kiss ezredes, Gronovszky Márton államvasúti felügyelő, Grafberger V., gróf Betlen Gábor, a legió egykori szervezője úton van s ezért nem lehetett jelen a temetésen.

Pontban 11 óraker vonult be a sekrestyéből a papság. A szertartást Romeiser József prépostplebános vezette, nagy segédlettel. Az operaház énekkara Szantner Zsigmond karnagy vezetése alatt énekelte a „Miserere“-t, melynek elhangoztával a koporsót beszentelték s a papság a főkapuhoz vonult. Mig a koszorukat a ravatalról lestedték, a család tagjaival a miniszterek s más előkelőségek beszéltek, kifejezve részvétüket.

A szertartás végeztével, fél 12 óraker, megkondul-

tak a plébánia-templom harangjai s utánok a ferencziek s a többi katolikus templomok harangjai is. A gyászoló közönség ez alatt kivonult a templom előtt szabadon tartott tere s itt várták meg, míg a koszorukat kihordták s a koporsót a ravatalról a kocsira helyezték. E közben a téren egy kis csapat a „Szózat“-ot énekelte. Kis várta megindult a menet, melyet egy szakasz lovas rendőr nyitott meg. Utánok jött több intézet ifjusága zászlók alatt, a két díszkocsi, melyek a koszorukat szállították, mögöttük az Entreprise házi tisztjei mentek. Az énekkar, mely ezután következett, a „Miserere“-t s más zsolozsmákat énekelt útközben. Ezután a papság ment s közvetlen mögötte a honvéd-menház tagjai testületileg fekete lobogó alatt. Utánok még több honvéd-egylet következett, mindannyian saját zászlók alatt. A honvéd-egyletek után V. Kovács ment az egyszerű fakeresztel, melyen a következő felirat olvasható: „Itt nyugszik Klapka György 1848—49-es honvéd tábornok, élt 72 évet. Meghalt 1892. május 17-én.“ A kereszt után a hatlovas halottas kocsi haladt: a katonai temetéseknel használatos, díszes gyászfogat, tetején a páncélos vitéz alakjával; oldalait a Klapka család czimere díszítette. A koporsón a család tagjainak francia feliratos koszorui feküdtek, kívül a kocsin pedig az országgyűlési pártok s a központi honvéd-egylet koszorui. A halottas kocsitól jobbról-balról a honvéd-menház tagjaiból alakult díszőrség s az egyetemi kör tagjai haladtak; mögötte Klapka fiai s a gyászoló rokonság tagjai. Némi távolságban utánok az előkelőségek, élükön a miniszterekkel, a magyar főudvarmesterrel s a főpolgármesterrel, azután az orsz. képviselők, utánok mintegy harmincz honvédtiszt, köztük törzstisztek is s több honvédhuszár önkéntes. Ezeket követte az egyetemi kör nagyobb csapata, zászló alatt, azután egy szakasz lovas rendőr. Végül a temetkezési vállalat hat díszes gyászfogata és számtalan bérkocsi és fogat.

Ily rendben indult el a gyászmenet az eskütérrel a Ferencz József-rakparton a vámház-körút felé. A menet irányában óriási közönség várakozott nemcsak a gyalogúton, hanem a kocsitúton is, de bár volt egy kis szorongás, mikor a menet a Dunapartra fordult ki, a roppant sokaság példás rendet tartott s komoly magatartásával meghatóan bizonyítá őszinte, mély kegyeletét. A menet akadálytalanul haladt előre. Mikor a Dunapartról bekanyarodott a vámház-körútra, majd a muzeum-körútra, itt több háznak feketével bevont erkélyén gyászba öltözött öreg úri nők voltak láthatók, köztük bizonyynal többen olyanok, kikben élénken felujultak a nagy idők nagy eseményeinek emlékei, amaz eseményeké, melyeknek négy évtizeddel ezelőtt, mint lelkes ifju honleányok voltak tanulni. A hatvani-utcza, kerepesi-út torkolatánál legnagyobb volt a várakozók tömege. A házak ablakai, erkélyei mindenütt telve voltak. A pártkörök házain, a nemzeti- és a népszínházak s igen sok magánház homlokzatán fekete lobogó volt kítűzve. A menet oly hosszú volt, hogy az eleje már a Rókus-kórháznál járt, a mikor a vége a muzeum-körútról bekanyarodott a kerepesi-útra. A temetőben, hova 2 óraker ért a menet, már szintén nagy sokaság várakozott.

A tábornok sirja a Deák-mauzoleumhoz vezető út jobb oldalán az utolsó sir, közel a Trefortéhoz, úgy szólván a mauzoleum tövében. A rendőrség a sir körül már 10 óra után nagy területen kordont vonatott. Így sikerült is nagy tisztást tartani fenn az érkező menet részére. A sirnál fejtől gyászleplel borított szószék volt felállítva; ettől jobbra a gyászoló család, balról a papság s a kormány tagjai és más notabilitások foglaltak helyet. A koporsót a sir szélére helyezték, az énekkar elénekelte a „Miserere“-t, melynek elhangoztával *Tisza László*, a

honvéd-egyletek központi bizottságának elnöke a szószékre lépett, hogy a 48—49-es honvéd-egyletek nevében elbucszatassa a halottat. Beszéde így hangzott:

„Tisztelt gyászoló gyülekezet! Midőn az 1848—49-iki honvédek országos központi bizottságának megítélt megbízásából e szomorú alkalommal felszólalok, nem csak a honfi, a bajtárs és az őszinte tisztelő barátnak kifejezhetetlen fájdalom szorítja össze szívemet s kényszerít lehető rövidsége, de ezt parancsolja az a meggyőződés is, hogy Klapka Györgynek, a tett kiváló emberének szelleme ellen vétenék, ravatalánál sok szót szaporítva. Szóljak-e az országos, az általános fájdalomról, mely a Kárpátoktól Adriáig kínosan sajogtatja minden becsületes magyar hazafi szívét? Ezt gyenge szavaim soha sem lennének képesek kifejezni, mint meglátszik ez mindazoknak bús tekintetén, a kiket itt látok, saját, alig elfojtható könyeimen keresztül. Lehetetlen azóban elhallgatnom, hogy ha e váratlan veszteség felett mély az általános fájdalom, mennyivel mélyebb a mienk, 1848—49-iki — ma már rokkant — honvédeké, kik a szabadságharcz dicső napjaiban néha mellette, de soha nem előtte küzdöttünk igazaiért, kik láttuk őt a nagy munkát lelkesülve teljesíteni, kik benne nem csak érdemes honfitársunkat, de dicső vezéreink egyik legkitűnőbbikét is szeretttük, tiszteltük és veszítjük el.

Ne várja tőlem senki itt Klapka György teljes életrátát, nemcsak azért, mert az ő 72 évre terjedő élete minden chablonszerű, czifra dicséret nélkül is mindig egyik ragyogó lapja lesz hazánk történetének, de azért sem, mert azt ő, mint hazafi, mint vitéz katona s hős vezér — a szabadságharcz harmadik hónapjától kezdve a dicső honvéd-hadsereg szerencséjének lehanyatlásáig — saját maga irt meg *kardjával*, Tarczal, Keresztur, Czibakháza, Isaszeg és Nagysarlónál s a komáromi vár körül és a várban. Mindezt méltatni és megörökíteni csakis Clio tolla lehet méltó. De ha a katona és hadvezér dicsőítése körül nem is kontárkodom, lehetetlen föl nem említenem azt az önzetlen hazafiu lelkesedést, nem egyszer önmegtagadásig menő kötelességérzetet, fáradhatlan czéltudatos munkásságot, mely őt egész szabadságharczunk alatt, hadügyminiszter korában is jellemezte s azt a lelki jóságot, nyájas modort, mely neki megnyerte mindazok ragaszkodását, szeretetét, kik őt ismerni s körében lehetni szerencsések voltak.

A komáromi vár dicsteljes átadása után 19 évet töltött távol imádtott hazájától, de a hazát, annak érdekeit egyetlen perczig sem feledé. Abban a korban, melyben nemzetünk állapotát a kesergő költő jellemzően így ecseteli:

„Pusztulunk, veszünk,
Mint oldott kéve
Széthull nemzetünk.“

Klapka mindig és mindenütt egyike volt azoknak, kik a széthulló kéve szálainak újabb egyesítésén ernyedetlen szorgalommal és a jövőbe vetett bizalommal dolgoztak. (Itt a szónok Klapkának hosszú távolléte alatt a külföldön kifejtett rendkívül sokoldalú munkásságát, majd hazatérte után idehaza elfoglalt politikai álláspontját és egyéb tevékenységét említette.)

Beszédét így végzé: „Hiszen te, kinek halála feletti mély fájdalmát hazád parlamentje is jegyzőkönyvileg fejezte ki, ragaszkodásuk tudatában, hazád, nemzeted jövőjéről megnyugodva szállhatsz sirodba, százszer szerencsésebb ama régebben elhunyt bajtársaidnál, kik halálukkor legfeljebb martiri lelkesedésükben lelték és lelhatték csak a reményt, hogy élteket nem hiába áldozták fel. Te megérted eszméid megvalósulását, hazád alkotmányos szabadságának, a nemzet s koronás királya közti bizalom

helyreállításának, a nemzet izmosodásának fényes napjait. S lérezhettek, hogy nemzeted, melyért vérzettél, nem mint elgyengült, elbutult, elvéhenedt aggastyán fog belépni életének második ezredévére, hanem mint erejének, feladatának öntudatos érzetére ébredt, izmos, életerős ifju, ki haladni törekszik a művelt világgal; czéltudatosan mel- lőz minden megfontolatlan lépést, mely jövőjét kockáz- tathatná, de azon térből, mely őt az államok csoportoza- tában megilleti, engedni egy talpalatnyit sem fog s állá- sát, ha kell, kész és képes lesz még vérével is megóta- lmasni. Megérted azt is, hogy a fejedelmi ritka kegy s a nemzeti akarat kifolyásául a magyar honvéd név, mely nagyságát, szentségét nem kis mértékben köszönheti ne- ked is, országos szervezetünkben fennmarad, mint örök emléke első tulajdonosai hazafias hőstetteinek. Nagy vesz- teségünk sulya alatt megtört bajtársaink végső Istenhoz- zádjukat hozzád legméltóbban a koszorus költő szavaival fejezik be, mondván:

Ha elvirágzik nemzeted,
A véren váltott érdemed
Örök hír hamvadon.
Isten veled!
E földön örökre isten veled!

A beszéd elhangoztával a pap beszentelte a koporsót s az énekkar újra elénekelt a „Miserere“-t. E közben *Degré Alajos* lépett a szószékre s körülbelől a következ- zőket mondá:

„Elköltözött hős hazafi! Te a sirból, mi a sir szé- lén mondunk örök búcsut egymásnak. Te elköltöztél a halhatatlan lelkek birodalmába, hogy sok viszontagság után ott vedd el érdemeid jutalmát. Istentől veszed el e jutalmat te, kinek halhatatlan érdemeit a külföld is el- ismeri s kinek halála után hervadhatatlan babérait még sem átallották megbolygatni. Egyike voltál az elsőnek a szabadságharc idején, kik a haza oltalmára kardot rántottak s az utolsóknak, kik azt hüvelyébe visszadug- ták. Hányszor láttunk golyózáporban halálmegvetéssel har- czolni, „előre“ és mindig csak „előre“ volt jelszavad s a halál, akár az ellenség, futott előled, míg most éjjel orozva odalopózott, hogy elvigyen tőlünk. Haláloed tört vert szívünkbe; vérző szívvel, roskadozva állunk sirodnál s könnyel áztatott maroknyi hantot dobunk koporsódra, örökre elbúcsuzván, Isten veled!”

Az újabb beszentelés után egy komáromi küldöttség Komárom várából hozott maroknyi földet helyezett a ko- porsóra, melyről a koszorus virágait a közönség elkap- kodta. A leeresztett koporsóra először az elhunyt fia do- bott rögt. Erre a közönség a „Himnusz“ éneklése köz- ben szétoszlott.

Igy adták meg a végtisztességet a szabadságharc nagy emlékü tábornokának. A képviselőházban, a sajtó- ban hazafias aggodalom nyilvánult, hogy a temetés sze- gényes lesz. Ámde nagy gyászpompájú volt, méltó a nem- zethez és méltó Klapka tábornokhoz.

*

A család nevében a következő gyászjelentést adták ki: „Özv. Klapka Györgyné szül. Arboin Inéz ugy saját, valamint gyermekei: György és ennek neje szül. Goul- den Gabriella, Ernő, Mártha és ennek férje Cripps Day nevében is mély fájdalomtól lesujtva jelenti a felejthe- tetlen jó férj, legjobb apa és após nemes *Klapka György* 1848 49-diki honvéd tábornok, Komárom vára parancs- nokának, e hó 17-dikén reggeli hat óraker, 72 éves ko- rában, rövid halálküzdelem után bekövetkezett csendes elszenderülését. A drága halottnak hült tetemei a belvá- rosi főplébániatemplomban ez évi május 20-dikán dél- előtt tizenegy óraker fognak a róm. kath. szertartás sze- rint beszenteltetni és a kerepesi-uti temetőben örök

nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat má- jus 23-án délelőtt tíz óraker fog a Ferenczrendiek hely- beli templomában az egek urának bemutatatni.“

Rekviemek.

Klapka György tábornok lelki üdveért ma május 23-án délelőtt 10 óraker tartották meg az ünnepélyes gyász- istenitiszteletet. A templom ajtaját fekete kárpit fedte a Klapka-család czimerével. A szentélyben magas katafalk állott, hatvan égő gyertya közt, Magyarország s a csalá- d czimerével. A katafalk mellett a honvédmeházak tagjai állottak diszórseget A gyászistenitiszteletet *Badn* Sándor házfőnök tartotta fényes papi segédlettel. A gyász- lepellel bevont első padsorokban foglalt helyet a gyá- szoló család, közte *Klapka* György és Ernő, az elhunyt tábornok fiai. A kormány képviselőjében Wekerle Sán- dor pénzügyminiszter jelent meg, de téves értesülés foly- tán előbb a belvárosi templomba ment s így a rekviem- hez kissé elkésve érkezett Ott voltak még többek közt: Gerlóczy Károly h. polgármester, Hollán Ernő altábor- nagy főrendiházi tag, Cserey és Gaál honvédezek, Apponyi Albert gróf, Harkányi Frigyes, Dégen Gusztáv, Horváth Gyula, Szederkényi Nándor, Molnár Antal, Mik- lós Ödön, Dókus Ernő, Kiss Albert, Madarász József, Sturman György, Luppá Péter, Esterházy Kálmán gróf, Károlyi Gábor gróf országgyűlési képviselő és nagy- számu kegyeletes közönség. A gyászmise alatt magyar gyászdalokat adott elő a templomi énekkar. A távozó előkelőségeknek a templom kijáratánál köszönte meg a részvétet *Klapka* György, a tábornok fia.

Klapka Györgyért a kolozsvári főtéri anyatemplom- ban gyász istenitiszteletet tartottak, a melyen képviselve volt a város minden hatósága, hivatala és intézete. Az egyetemi ifjuság rendezte a gyász istenitiszteletet.

A kolozsvári honvéd-egylet tagjai közül a Klapka requiemen Inc-édi Sámuel vezetése alatt részt vettek, mint azt Böckel Sámuel tizedes feljegyezte, a következők: Wégh Bertalan ezredes, gr. Ester- házy Miguel százados, Gyarmathy Miklós hadnagy, Csizsár József, Karácsnyi Mihály, Novák Bogdán, Haller Ferencz, Nederoszték János, Körözi, Sándor János, Boldizsár József, Stark Alajos, Mün- ster Ede, Bakos István, Csonka György, Demeter, Balázs Márton hadnagy, Szucsáki Imre, Biró József, Tóthfalusi József, Kállai Imre, Bártha János, Gundhárdt Lipót, Bágyi Endre, Soós Péter, Böckel Sámuel.

A gyászmise végeztével az ezredes elnök meleg szavakban fejezte ki elismerését a régi gárda előtt a szép összetartásért, melyet tanusitanak Novák Bogdán pedig megköszönte az elnök tagok iránti buzgó munkásságát.

A requiem tárgyában az egyetemi ifjusági testüle- tek a következő értesítést adták ki: „Felhívás Kolozsvár szab. kir. városának hazafias közönségéhez s az egyetemi polgárokhoz! Polgártársak! Sulyos csapások érik a sors által oly sokszor üldözött nemzetünket. Hazánk nagy férfiai, kik megindító voltak a nemzet ujjáébredésének és megváltásának s azok, kikhez a jelen minden reménye fűződött, egyik a másik után tér oda, a honnan nincs visszatérés. Herosz idők alakjainak egyik legnagyobbikát, kit mindenütt ama zászló vezérlete körül ott láttunk, a melyre a szabadság szent ígéje volt írva, a mithoszi alakot *Klapka* György tábornokot siratják most a ma- gyarok. S gyászba borult nemzetünk érette nem tehet már egyebet, mást nem adhat neki csak imádságot, hogy az örökbíró a másvilágon adja meg neki a méltó jutal- mat, mit sem ember, sem nemzet míg élt meg nem ad- hatott. Imádkozzatok velünk! A gyászistenitisztelet f. hó 24-én d. e. 11 óraker fog megtartatni a főtéri plébánia templomban. Kolozsvár, 1892. május 23. Oberschall Pál, a tud. egy. kör elnöke. Harmath Jenő, j. s. e. elnök. Székely Ödön, tanárj. s. e. elnök. Széles Dénes, orv. s. e. elnök. Szathmári István, gyógyszer. s. e. elnök.“

Klapka György lelki üdvéért, mint nekünk írják, gyászistentiszteletet tartott ma a veszprémmegyei 1848. —1849-iki honvédegyelet a veszprémi ferencziek templomában. A rekviemen jelen volt a városban állomásozó honvédtiszti kar testületben, a megyei és városi tisztikar, a törvényszék elnöke a bírói karral és nagyszámú közönség. A fényes szertartást a Szózat elénekülésével zárta be a templomi zenekar. Komáromból írják nekünk: Komárommegye mai közgyűlésén Zuber József főispán jelentést tett Klapka György, a komáromi vár parancsnokának haláláról. Tudatta a közgyűléssel, hogy a közigazgatási bizottság úgy Klapka, mint Baross Gábor temetésén küldöttség által volt jelen s koszorút helyezett a ravatalra. A főispán felszólította a közgyűlés tagjait, hogy minél tömegesebben vegyenek részt holnap a Klapka emlékére tartandó rekviemen.

Torda-aranyosmegyei 1848—49. évi honvédegylete a törhetlen vitézség, rendületlen haza- és szabadságszeretet és elévülhetlen érdemeket szerzett hős altábornagy *Klapka György* felejthetlen bajtársukért az engesztelő szent-miséáldozat a különböző hivatalok és az özszes helybeli honvédek, sőt a vidékiek mélyen érzett részvétele mellett a mai napon megtartatott. Torda, 1892. május 27. *Ferenczy Ferencz*, honv. százados.

Az *aradi honvédegyelet*, mint nekünk táviratban jelentik, nagy zenémisét tartott a minorita-templomban *Klapka György* emlékére. A város valamennyi hivatalfőnöke, egylete és testülete részt vett a gyászistentiszteleten. A mise után az Aradon élő nyolczvan 48-as honvéd egy csoportban lefotografáltatta magát.

Keszthelyről írják nekünk, hogy az ottani 48-as honvédek külön gyászlapot adtak ki *Klapka* haláláról és gyászistentiszteletet tartottak.

Részvét-iratok. *Klapka György* tábornok családja előtt a kolozsvári orsz. ereklye-muzeum, valamint lapunk szerkesztő bizottsága részvét iratban fejezte ki a veszteség felett érzett őszinte fájalmát.

Klapka György faitól a következő sorokat vettük: Boldogult édesatyánk *Klapka György* tábornok elhunyt alkalmából minden oldalról, hatóságok, egyesületek és magánosok részéről a kegyeletnek és részvétnek oly számos s oly megható nyilvánulásával tiszteltettünk meg, hogy a sajtó szivességéhez fordulva, úgy a magunk, mint betegsége miatt a végtisztességtételen való részvételben akadályozott édesanyánk nevében is a nyilvánosság útján fejezzük ki legmelegebben átértett köszönetünket és mély hálánkat a velünk együtt érző egész nemzetnek azon nekünk oly jól eső kegyeletért, melylyel hű fiát, boldogult atyánkat sirjáig kísérte. Budapest, 1892. máj. 21. *Klapka György, Klapka Ernő*.

Teleki Sándor ezredes.

A halál egy másik kiváló alakját sodorta el a szabadságharcnak.

Egy szívben, lélekben, szellemben egyaránt kimagasló alakját: *Teleki Sándor* ezredest.

Kétszeresen fáj nekünk az ezredes elhunytja, kétszeres a mi gyászunk, mert *Teleki Sándor*, kit egész Európa ismert, tisztelt és szeretett, szívével, lelkével, egészen a miénk volt.

Közöttünk élt, közöttünk cselekedett, jó szívének,

ragyogó szellemének sugarait *kivülről* is felénk szórta, bent pedig, közöttünk velünk érzett, velünk cselekedett. Szellemével felvidított, szívjóságával pedig felmelegített.

Az erdélyi főurak mintaképe szállt a sirba az elhunyttal s mi fájó gondolatot küldünk felé és sóhajtvá tekintünk szét, a mikor képzeletben nagy szellemének porhüvelye előtt állunk, midőn mint *magyart*, mint *főurat*, mint *katonát*, mint *író*t, mint a társadalmi élet *kiváló tényezőjét* hazánk egeről eltűnni látjuk. Sóhajtvá tekintünk szét s a kidölt tölgy-óriás körül, a merre a szemhatár elnyulik, mindenütt csak ürt, betöltetlen ürt látunk.

Az önvédelmi harc erdélyi hadjáratának daliáját vesztettük el. Bemnek, Osztrolenka csillagnak jobb kezét, *fiát*.

Az emigrációnak kiváló alakját, ki szóval, tettel nemes példával hirt, dicsőséget szerzett künt a magyarnak, a ki ismertette viszonyainkat, ezer éves jogainkat, s a ki ezek visszavivására szélesebb körben felkeltette a rokonszenvet, a szeretetet a *magyar* iránt.

Garibaldinak egyik legvitézebbik, legkiválóbb emberét; az „ezerek“ legbátrabbját.

A magyar társadalom néma gyászt ölt és a mély fájdalom igaz könnyüivel adózik az elhunyt felett.

Telekiben vesztett a magyar irodalom is rendkívül sokat. Szebben irni, mint a hogy *Teleki Sándor* irt, kevesen tudtak. A magyar életet, a magyar viszonyokat, sajátságokat, nem irta, hanem festette. Mindenik képe, mindenik leírása, töről metszett volt, eredeti, hű és igaz, mindenik közleményén ragyogott az eleven, meleg kedély, a jóízű humor zománcza.

Még néhány hét előtt is hittük és reméltük, hogy felépül, hogy még látni fogjuk eleven, vonzó emlékeit, a melyek közül sok van részben félig megírva asztalán, részint vázlata papírra vetve, a melyeket részint még csak meggondolt s felgyógyulását várta, hogy papírra tehesse. Márczius 19-én, mint azt ápr. 1. számunkban közöltük, beteg-ágyából is levelet diktált Kolozsvárra a *Történelmi Lapok* szerkesztőjének, hogy a mint felgyógyul, történelmi munkát ír le a lap számára. Ma már mindennek vége. A páratlanul jó szív kihűlt. A nagy szellem elköltözött. A nemzet geniusza örködni fog emléke felett!

Teleki Sándor ezredes életrajza.

Az elhunyt fia volt római szent birodalmi széki gr. *Teleki János*nak. 1821-ben január 26-án Kolozsváron született. 1830-ban a kolozsvári kegyesrendi szerzetesek konviktusába adák be szülei s öt évig maradt ott.

1839-ben *Tánics Mihály* a 48. márczius 15-én fogóságából a fiatalág által kiszabadított író lett nevelője.

Iskoláit elvégezvén, a marosvásárhelyi kir. táblánál volt jurátus s az ügyvédi vizsga letévése után a berlini, jenai, hallei és boroszlói egyetemeket hallgatta.

Már husz éves korában részt vett az európai mozgalmak közül abban, a melyik nagyon jó iskola volt a magyar önvédelmi harcához.

1841-ben *Lichnovszky Félix* herczeggel, ki karlistartábornok volt, Portugálba és Spanyolországba utazott. Bara-

czellonában azonban elfogták s csak Lesseps Ferdinánd akkor ottani francia főkonzul mentette meg a halálos büntéstől.

Ez esemény után Franciaországon keresztül visszatért Berlinbe s ott folytatta tanulmányait; akkor ismerkedett meg Liszt Ferenczcel, kihez azontul a Liszt haláláig meleg barátság fűzte s a kívül Olaszországba s onnan Párisba ment.

A mikor hazatért, népszerűsége, szívjósága ismereteinél fogva nagy volt azon a vidéken, hol kastélya volt, Kővárvidéke egyik kerülete követte választotta őt az országgyűlésbe.

A 48 iki forradalom kitörésekor Kővárvidéke főkapitánya volt s beállt honvédek a 10. honv. zászlójába. De nem sokáig, mert Kossuth visszaküldötte őt megyéjébe főkapitányul és kormánybiztosul.

E működése azonban csak addig tartott, a mig Bemmel megismerkedett. Ez időn túl elváhatatlan segítőtje lett Bemnek s majd őrnagy és ezredes lett Bem seregében, végül pedig az erdélyi hadsereg felügyelője.

Itt működött ő szívvél lélekkel a szabadságharc lezajlásáig.

Kossuthhoz küldetésben járt Bem megbízásából, a midőn a világsi fegyverletétel váratlanul bekövetkezett, onnan az aradi várba vitték, honnan kiszabadulván, egyideig az alföldön bujkált. Gyönyörűen írja le a bujdoklását, mit alább ismertünk, ő maga. Többször menekült meg üldözői elől Rózsa Sándor és emberei támogatásával: végre mint Knicsenin szerb tábornok kocsisa Belgrádba és onnan Konstantinápolyba menekült, mialatt a haditörvényszék itthon nagyon és életvesztésre ítélte és in effigie fel is akasztatta, három évi gondolkodás után 1852-ben.

Telekinek Törökországban sem volt maradása; sőt Napoleon államcsinyje után kiűzték Franciaországból is; Londonba ment tehát s onnan Jersey szigetére, de onnan is száműzték Hugó Viktor híres deklarációja miatt. Ekkor Hugóval s a többi hontalanokkal Guerney szigetén települt meg.

A krimi hadjárat végén Törökországba, onnan Svájcba ment, hol megnősült, elvette Langdola lord leányát, Biekersteth Johannát.

1858-ban Nizzában megismerkedett Garibaldival, szolgált alatta az 1859-iki hadjáratban, később Sziciliában, Kalabriában és Nápolyban is s egyik legvitézebbike volt a halhatatlan „ezerek“-nek. Tizennyolcz évi száműzetés után végre haza került A koronázás utáni amnesztia által elkobzott vagyonát is visszakapta, a miben azonban sok köszönete nem volt, emigrálása alatt oly gazdálkodást vitt ott véghez a német.

Az emigráció után kitatarozta ősi kastélyát, mely a vendégszeretnek állandó központja volt. Családjának, a társadalomnak élt itten.

Három fia van: Sándor, László és János; ezek közül: Sándor képviselő, László hivatalnok.

Egyetlen leányát: Blankát nemrégiben vezette oltárhoz Domahidi főszolgabíró

Telekiben irodalmi tekintetben sok a közös vonás Pé-

tőffel a tekintetben, hogy műveiben életének nevezetesebb epizódjait munkáiba letette.

Ezekből néhányat itt közlünk:

Pár vonás Teleki önéletrajzából.

Iskoláimat végezve szüleim — az akkori szokás szerint — német egyetemekre küldtek ki, a hol tanulnom kellett volna; de megunván Hegelt, Schellinget és Werdert; a philosophiát szegre akasztottam és elmentem Spanyolországba Lichnovszky Félix herczeggel, ki a Don Carlos seregébe tábornok volt — *kalandornak*. Ügyünk, hála istennek megbukott, minket elfogtak, a barcelonai nép *lámber tirozni* akart.

Espartero becsukatott, Lesseps, — ki akkor barcelonai főconsul volt — megmentett, kiszabadultam, összebarangoltam Európá nagy részét; később Liszt magával vitt Olaszországba, onnan vele utaztam egy pár esztendeig s anélkül, hogy egy árva hangot tudnék a zenéből — mint ahogy mondani szokta — *vele hangversenyztem*.

Haza kerültem, apám kiadta vagyonunk egy részét, édes anyám betelepített Koltóra, gazdag nagyanyám, ki nagyon szeretett, ellátott mindennel s én beálltam földesurnak.

Abban az időben — könnyen ment ez a dolog: volt *robot* és nem volt — *adó*.

Főszenvedélyem a *ló* volt. Lovagolni, szóval lovat idomítani; ez vala majdnem egyedüli foglalatosságom.

Nőtlen ember voltam és jó cimborá. Magyar ember lévén, szerettem a vendéget; hozzám a vendéget „isten hozta“, kuriámnak most sincsen kapuja: nem irhatom rá, hogy: „hajj jöttök lesztek, ha hoztok esztek.“

Fényűzést nem vittem soha, a mi kitelt a háztól, azt ettünk a háznál; a legfőbb luxus-articulus: Pócsy Laczi volt, a híres mármaros-szigeti primás, hatod magával.

Teleki Sándor temetése.

Nagy-Bánya, május 21.

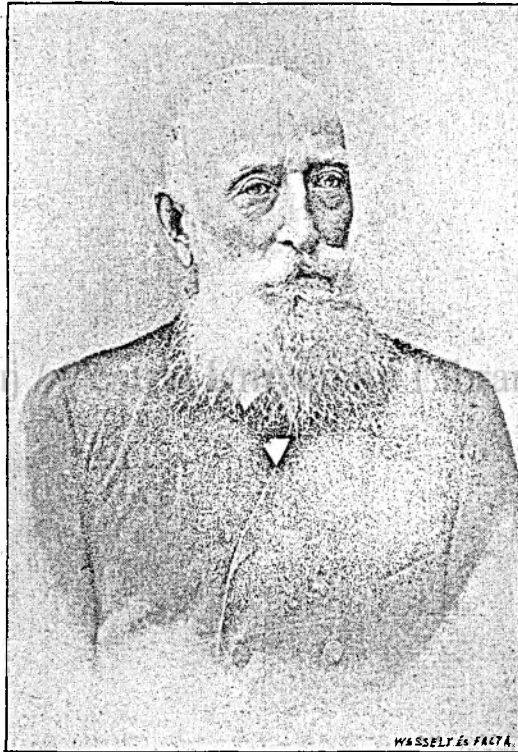
Teleki Sándort ma helyezték örök nyugalomra rendkívül nagy részvét mellett.

Óriási közönség jelenlétében, napfényes időben szentelte be ma délelőtt 11 órakor Rácz Pál prépostkanonok, három papja segédletével a halott ezredest.

A ravatal koszorúkkal volt beborítva, az utolsó koszoru, melyet a ravatalra tettek, a *Jókai Mór* volt.

A szertartás után az ezredes hült. tetemét gyász-kocsira tették és kivitték Koltóra. A gyászkoocsit csak *Teleki János* gróf és *Turman* polgármester követték. A gyászoló közönséget délután 4 órakor a kocsik beláthatatlan sora vitte ki Koltóra.

Az emeletes kastély bejárata előtt, a sűrű, összehajló fenyők között elvonuló uton a falu lakossága, szomorú arczu, derék magyar emberek álltak sorfalat. A kastély elé, melyről gyászlobogók csüggték alá még Teleki Ede, Domokos, László, Géza és Sándor grófok, Eszterházi Miguel, Degenfeld János és Bethlen grófok, de Gerardo Attila és Blomberg bárók, Kolozsvári Kiss István orsz. képviselő, Nagy-bánya képviselőjében Turman Olivér polgármester, a nagybányai honvédek nevében Apostol

Teleki Sándor 1848—49-iki honvéd ezredes.

János, Fekete dr. főorvos, a szathmármegyei honvéd egy-let elnöke, Szathmár város képviselőjében Kiss Gida főkapitány, Jandrisics apát-plébános, Domahidy körjegyző és mások érkeztek. Ekkor jöttek a gyászoló család tagjai, az ezredes fiai: Sándor, László és János, és leánya Blanka férj. Domahidy főszolgabíró. A temetési szer- tartás fél 5-kor kezdődött. Az ezredet a kastély kertjé- ben, a híres somfa alatt temették el. Kállai káplán rö- vid beszéde után a függetlenségi párt megbízásából Ko- lozsvári Kiss István tartott gyászbeszédet.

A koszorukat a sirba tették, kettő kivételével, me- lyet a koltói templomban őriznek meg.

Az egész szertartás alatt zuhogott az eső, a teme- tésről a közönség bőrig ázva érkezett vissza.

Az ezredes lelki üdvéért 23-án ünnepélyes isten- tiszteletet tartottak Nagybányán, melyen a gyászoló csa- ládon kívül nagyszámban jelent meg a város és a vidék közönsége.

*

A család nevében a következő gyászjelentést adták ki :

Özv. széki gróf Teleki Sándorné szül. Litez De Ti- verval Mathilde és gyermekei Sándor és neje kölcsei Kende Juliska; László, János, Blanka és férje domahidai Domahidy Viktor, valamint a közeli és távolabbi rokón- ság nevében is, szomorodott szívvel jelentik a férj, az atya és rokon: római szentbirodalmi széki gróf *Teleki Sándor* 1848—49-diki honvéd-ezredes, főrendiházi tagnak; folyó évi május hó 18-án, élte 72-ik, házassága 33-ik évében, végelgyengülés következtében történt gyászos el- hunytát Földi maradványai f. hó 21-én fognak a halottas háznál a róm. kath. szertartás szerint d. e. 11 óraker tartandó előzetes beszentelés után, a koltói kastély kert- ben szombaton, d. u. 4 óraker örök nyugalomra tétetni. Nagybánya, 1892-ik évi május hó 19-én. Béke hamvai fölött!

*Rekvium Teleki Sándor gróffért. A nagybányai róm. kath. templomban e hónap 23-án, hétfőn délelőtt 10 óraker tartották az engesztelő szent mise-áldozatot Teleki Sándor gróf ezredes lelki- üdvéért. A templom ez alkalommal szüntől megtelelt előkelő, válo- gatott közönséggel, melynek soráiban ott voltak az első padsorban mély gyászban az özvegy grófné, leánya *Blanka* grófnő, férj. *Domahidy* Viktorné, az elhunyt ezredes fiai: *Sándor* gróf. orsz. kép- viselő es neje, *László* és *János* grófok; továbbá a *Domahidy*, *Beren- czei Kovács*, *Bitsánszky*, *Schönherr* családok, *Turman Olivér* pol- gármester, *Beren czei Kovács* Jenő árvaszéki elnök, *Lovrich* dr. kincés- tári főorvos, *Kádár* Sándor dr. házi orvos és az elhunyt ezredes két legbensőbb, bizalmas barátja: *Törökfalvi Pap* Zsigmond nyugalma- zott járásbíró és *Schönherr* Antal főkapitány. Az engesztelő szent mise-áldozatot *Rácz* Pál prépost-kanonok szolgáltatta Kállai és *Fleischer* káplánjai segédletével.*

Részvét. A kolozsvári márcz. 15. állandó bizottság egyik kiváló tagját veszítette el Teleki Sándorban, kinek munkássága a bizottság évkönyvében egy gyönyörűen megirt beszédben van megörökítve, melyet 1878-ban a redoutban tartott ünnepélyen olvasott fel. A bizottságnak mindig a leg- lelkesebb tagja volt az elhunyt, az egyetemi fiatalság ünne- pélyeinek hasonlóképen éltető lelke. A fiatalság szívéből sze- rette a gróft, kit minden márcz. 15-én, midőn Kolozsváron nem jelenhetett meg, táviratilag üdvözölt, melyre hazafias érzéstől áthatott feleletet kapott a gróftól. Lapunk szerkesztő bizottsága és munkatársa egyik legkiválóbbját veszítette el. Mind a márcz. 15. állandó bizottság, mind a T. L. szer- kesztősége a veszteség felett érzett fájdalmát az elhunyt csa- ládja előtt részvét-iratban fejezi ki.

Csikmindszenti

Tamásy János

1848—49-iki honvéd főhadnagy.

(Szül. 1810. Csikmindszent, megh. 1892. május 21. Kolozsvárt.)

Szerkesztő-bizottságunk egy kiváló tagjának halál- híret adjuk fájdalommal közre.

Tamási János mintaképe volt a férfunak, a pol- gárnak, a magyarnak. Kezdetől fogva haláláig nem volt rajta más viselet, csak magyar ruha. Csendes kedélyű és puritán lelkületű volt. Nem a nagy hangok, hanem a szigorú kötelesség-teljesítés embere. Ez volt az egyedüli ambíciója, ez töltötte be szívét és lelkét. Jót tenni min- dig és mentül többet, ez volt szíve főbb vágya. Leszállt a néphez, hogy őket segítse, oktassa, tettel, nemes példá- jával és jó cselekedeteivel azt fölemelje.

Keveset szerepelt a nyilvánosság előtt azért, mert elvonulva, folytonosan a közjára szolgáló munkásságá- nak szentelte minden idejét.

Szeretettel, odaadással dolgozott az utóbbi ideig.

Csak pár hete, hogy lefeküdt. Szombaton délután kiszenvedett. Nyugodjék békével!

Életéből a nevezetesebb mozzanatokat és főleg a szabadságharcra vonatkozó adatokat egy papírlapra ő maga jegyezte le a kolozsvári orsz. ereklye-muzeum számára.

E jegyzeteket kiegészítve életéből a következőket írjuk le:

Tamásy János 1848 előtt.

Tamásy János Csikmindszenten 1810. december végén született.

A csiksomlyói gimnáziumban kezdett tanulni.

A jogtudományokat a kolozsvári liceumban végezte.

Huszonöt éves korában 1835 aug. 3-án irnok a főkörmány- széknél, hol az akkori szokás szerint tiszteletből szolgált 1846-ig. Ez idő alatt elkészült az ügyvédi vizsgára is, melyet a marosvá- sárhelyi királyi táblán kitüntetéssel tett le.

Tamásy mint 48-as honvéd.

A kormányzéknél találták meg a 48-as események is.

A szabadságharc első hívó szavára a kolozsvári vadász századba nemzetőrnek soroztatta be magát. Részt vett a szamos- ujjvári ütközetben. Innen a honvédek Gyálu felé kivonuló csapa- tához csatlakozott Kolozsmonostorról, hová vadászszázadával meg- előző nap előrsre volt kirendelve.

Csucsánál a Bem tábornok bejövételével Kemény Farkas vezetése alatt alakult szabad csapat a Szilágyba ment. E zás- lóalj első századában tizedesnek léptették elé s Juhász József százados, Kemény Farkas őrnagy vezetése alatt Czech főparancs- nokkal a zsbói táborba vonult.

1848 végén részt vett a tihuczai, alparéti és a deési csa- tában. Deesen csatlakozott a Bem Nyires felől jövő táborához és onnan december 15-én Kolozsvárra jött, üldözve a Puchner tábo- rát. Este 8—9 óra közt érkezett meg a tábornokkal egyetemben Kolozsvárra.

1849. januárban a Bem által vezetett sereggel kergette Urbán Szamosujvár, Beszterczen át a Dornákon tul. Innen a se- reggel visszafordult Puchner táborának üldözésére, mely több rend- beli csatározásokkal járt Beszterczen, Marosvásárhelyen át Szelin- dekig.

E csatározásokban a II. zászlóaljjal hol a jobb, hol a bal- szárnyon működött mindentűt az előrsi csapattal.

Részt vett a vizaknai és a szelindeki csatában. A vizaknai visszavonulásban a szászsebesi bekerített ellenséges táboron Bem apó vezetése alatt keresztül törvén, a Szászváros-Piskiig vonuló táborral üldöztetve Puchner táborra által.

Itt pár napi pihenés után részt vett a piskii csatában, mely után Bem Balázsfalvára, onnan pedig Kolozsvárra küldte. Urbán

kiüzésére rendelt sereg fedezetére. A rendeletnek azonban Urbán hírével vévén, a tábor csak Sz.-Ujvárig kellett hogy hatoljon s onnan T. visszatért Kolozsvárra.

Kolozsvárról a Gyulafehérvári vár cernirozására és ostromára vonult Bemmel.

Az önvédelmi harcban nagyobb részt mint altiszt szolgált Tamási.

Előljárt, a hol a hazáért tenni kellett, vagy életet kellett feláldozni. Szerényen visszavonult onnan, a hol a kitüntetések osztogatták.

Végre 1849 május 5-ről Bem még is kinevezette főhadnaggyá, a Kemény Farkas-féle, időközben 75 számot kapott zászlóalj 1 századában.

Tamásy, mint a közélet embere.

Tamási János a Bachrendszer alatt nem vállalt semmiféle hivatali. Pedig kitűnő hivatalokat ajánlottak fel neki Kolozsvárt is, Pesten is. A társadalmi téren munkálkodott, a hol bő alkalom volt a viszonyok kezdetlegessége miatt a cselekvésre.

Közreműködésével alakították Kolozsváron a legelső pénzintézetet.

Az ötvenes években kölcsönös tüzkár-biztosító társaságot is szervezett.

A gubernium tisztviselői által alapított „Gondoskodó társulat”-nak 50 évnél hosszabb ideig, most bekövetkezett haláláig pénztárnoka volt.

A kolozsvári összes pénzintézetekben, mint részvényes, mint napibiztos egész haláláig befolyásos szerepet vitt.

A kolozsvári honvéd-egylet megalapításában részt vett. Széles ismeretségénél fogva előnyösen folyt be a honvédek igazolására. A segélyezést, mint pénztárnoka az egyletnek, huzamos ideig teljesítette.

A kiegyezés után a Deák-pártnak volt híve mindaddig, míg a Tisza-párt-féle átalakulások el nem kedvetlenítették. Ekkor teljesen visszavonult a politikai szerepléstől, mert mindig a tiszta meggyőződés embere volt.

Kolozsvár város törv. hatósági bizottságának részint választott, részint virilis tagja volt s a városi ügyek elővitelére is jelentékenyen befolyt.

A kolozsvári egyetem felállításakor az egyetem quaestorának nevezte ki a közökt miniszter.

Hivatalát példás pontossággal töltötte be.

A legnehezebb feladatokat bízták rá az egyetem anyagi fejlesztése körül, miket könnyűséggel oldott meg.

Nyugdíjazása után teljesen visszavonulva élt.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Csikmindszenti Tamásy Jánosné, szül. Andrássovszky Erzsébet, fia Csikmindszenti Dr. Tamási István cs. és kir. ezredorvos, jegyesével Nagyvárad Ferenczy Vilmával, veje révkomáromi Deáky Albert fiaival Attila, Loránd és Ivánnal, valamint a közeli és távolabbi rokonság nevében is gyászoló szívvél jelentik a szeretett férj, atya, nagyapa és rokon Csikmindszenti Tamásy János 1848—49-iki honvéd főhadnagy, nyugalmazott egyetemi quaestor s városi-bizottsági tagnak folyó év május 21-én d. u. 1/2 5 órakor, életének 82-ik s boldog és példás házasságának 37-ik évében, végelgyengülés következtében az utolsó szentség felvétele alatt történt halálát

Temetése e hó 23-án folyt le nagy részvét mellett.

Lelkéért a gyász-istenítisztelet a kolozsvári főtéri r. k. anya-egyházban tartatott meg egy órával a Klapka requiemje előtt. Nyugodjék békével.

Királyi Pál

1848—49-iki honvéd őrnagy.

A parlamentet ismét súlyos csapás érte. Legrégibb tagjainak egyike Királyi Pál, a nemzeti párt elnöke, máj. 25-én este hosszas betegség után meghalt. Jó hazafi volt teljes életében, a ki ifju korától kezdve élete végeig hazájának szentelte minden tehetségét. A szabadságharcnak mindvégig harczosa volt. Az emigráció után hirlapíró lett s a „Pesti Naplót” szerkesztette. 1861 óta tagja a magyar országgyűlésnek, melyben mindig kiváló szerepe

volt. Pártkülönbség nélkül országszerte igaz részvéttel fogadják halála hírével. Nyugodjék békével!

Életrajzát a következőkben adjuk:

Királyi Pál 1821-ben született Zalamegyében, Szepetneken. Jogi tanulmányait a pesti egyetemen végeztén, mint joggyakornok résztvett az 1843—44-iki pozsonyi országgyűlésen. „Robot és Dézsma” című pályaművével elnyerte az országos közgazdasági egylet által kitűzött pályadíjat. 1845-től 1848-ig a „Jelenkor” politikai lap külföldi rovatának s később a lapnak szerkesztője. 1848-ban a honvédség sorába lépett s mint őrnagy a világsi fegyverletélnél bajtársával a császáriak foglya lett, a 49. sz. gyalogezredbe soroztatott, hol is mint közember, később altiszt kitüntetéssel egész 1851. végeig szolgált. Hazabocsátatván, a hirlapíró pályán talált ismét munkatért s 1858 nyarán átvette a „Pesti Napló” felelős szerkesztését s ezzel a Protzman-féle zaklatások bajait: 1861-ben az alkotmányosság ideiglenessége alatt megválasztott Pest város főjegyzőjének s ugyanekkor mint Zalamegye letényei kerületének megválasztott képviselője résztvett az 1861-iki országgyűlésen. Az alkotmányos hatáskört az abszolút hatalom megszüntetvé, mint hirlapíró munkásságát a „Pesti Napló”-nál folytatta 1869 végeig. 1865-ben másodszor is megválasztott Leténye kerületi országgyűlési képviselőnek, s ez időtől fogva — az 1884-iki év kivételével — tagja volt minden országgyűlésnek; két ízben — 1878-tól 1874-ig a fővárosi belvárosi kerületét képviselte. A legutóbbi választásoknál a zalamegyei csáktornyai kerületnek lett képviselője. Tagja volt a fővárosi törvényhatóság bizottságának 1861 óta folytonosan.

Budavár visszavételének ünnepe.

Megünnepelték Budapesten is, Kolozsvárt is a szokott kegyelettel és hazafisággal. A fővárosban e hó 21-dikén délelőtt tíz órakor ünnepélyes gyászistentisztelet volt a krisztinavárosi plébánia-templomban. A templom hajójában 48-as honvéd-jelvényekkel díszített katófalkot állítottak fel. A rekviemen, a melyet Budavár visszavételénél elesett honvédek emlékére s lelki üdvéért tartottak, a 48—49-diki honvéd-egyletek központi-bizottsága képviselőjében. Degré Alajos, Várady Gábor, Szénássy Sándor, Spur és Menczel jelentek meg. Ott volt a honvédménház tagjainak husz tagu küldöttsége is Cserey István ezredes parancsnok vezetésével. A rekviemet Rostaházy Kálmán krisztinavárosi plébános szolgáltatta káplánjai segédletével. Mise végeztével a katófalkot beszentelték s a Miserere hangjai mellett véget ért a gyászistentisztelet, melyre zsufozásig megtelt a templom kegyeletes közönséggel.

Az ünnep második fele délután következett. Az idő kedvezőtlen volt, de az 1848—49-iki honvédegyesületek központi bizottsága és a nagy közönség a szakadó esőben is kivonult a honvédsirokhoz.

A Krisztina-városi Horváth-kert előtt gyülekeztek az agghonvédek és az egyetemi ifjúság, s öt órakor indult meg a hosszú menet a tabán-krisztinavárosi temetőbe, a hol már nagy közönség foglalt az alatt állást. A budai állami tanítóképző intézet dalköre nyitotta meg az ünnepet. egy hazafias dallal, a melynek elhangzása után Várady Gábor országos képviselő föllépett a honvédek sirja fölött emelkedő emlékoszlop talapzatára és emelkedett szellemű beszédet mondott. Utána Rényi József beszélt az egyetemi ifjúság nevében s megkoszoruzta a sirt. Végül Mikár Zsigmond intézett köszönő szavakat a megjelentekhez s az ünnepély a „Szózat” elnevelésével ért véget.

Kolozsváron a színházban diszeloadás volt ez alkalomból. Előadták Vahot Imre Budavár bevétele című darabot.

Honvédemléktábla-leleplezés Kecskeméten.

Kecskemét, május 21.

Budavára bevételeinek évfordulóján lelket emelő hazafias ünnepe volt Kecskemét városának, a szabadságharcban elesett kecskeméti honvédek emléktáblájának leleplezésével.

A második, kegyeletes emlékü tábla ez a római-katholikus nagytemplomnak a piacra néző falán. Az elsőt a rokon és bajtársi kegyelet állította oda a bosnyák okkupációban elesett kecskeméti Mollináry-bakák emlékére, most pedig a hazafias megemlékezés jelölte meg diszes emlékkel a szabadságharcban dicső halált halt kecskeméti honvédeknek emléket. Kecskemét városa mindenrendű polgárának igazi ünnepe volt az emléktábla leleplezése. Harangzugás, mozsár-ágyuk dörgése szőlította a népet az ünnep színhelyére. Az iskolákban szünetelt a tanítás, a középületekről nemzeti zászlók lengtek s szünetelt a kétköznap munkája, mikor a szabadságharc dicső emlékét szentelte meg az egyház s a nép.

Testületileg jelentek meg a nagy templom feketével bevont padsoraiban: a 48—49-iki honvédek, a törvényhatóság bizottságának tagjai, az ügyvédi kar, a törvényszék, a jogakadémiai tanári kar, a jogász ifjuság, a középiskolák tanári kara és ifjusága, a tanítói kar, a református, katolikus, lutheránus egyháztanácsok, a Ferenczrendiek, az iparosok és kereskedők köre; továbbá Csongrád, Nagykőrös, Czegléd városok képviselői, a szegedi honvéd-egylet küldöttei. A még élő negyvennyolczas honvédek a forradalmi zászló alatt vonultak a városházától a templomba. Előkelő hivatalnokok állottak egy sorban egykori bajtársaikkal, a közrendőrrel, a szolgáltaember gazdájával, épen úgy, mint negyvennégy esztendővel ezelőtt, mikor ur és szolgálta egyaránt küzdött a szabadságért.

Diszes közönség töltötte meg a templom hajóját, de a figyelmes rendezés a népet sem zárta ki, mert a mai nap mindenkinek egyformán ünnepe volt.

A főoltár előtt állott az elesett hősök gyászravatala. Negyvennyolcz viaszgyertya vetette világát a diszes katófalkra, melynek gyászpompáját a koszorúk törték meg. Koszorut tettek a katófalkra a kecskeméti népkör, a negyvennyolczas kör, Kecskemét város törvényhatósága, a város lakossága, a kecskeméti szabadelvű párt.

A gyászistentiszteletet Bogyó Pál kecskeméti apátplébános végezte, a vegyes vallású közönség igazi megilletődése mellett. Csomák Gábor róm. kath. kántor éneke, kitűnő orgona-játéka, továbbá a műkedvelő zenekar közreműködése s a kecskeméti dalárda énekszámá nagyban emelték az istentisztelet hangulatát. Offertoriumra Pataky Imréné énekelt csengő szép hangon betétet Beethoventól.

Az istentisztelet végeztével a templom elé vonult a közönség, hogy résztvegyen a leleplezés ünnepében. A népezzrel állott sorfalat a templom előtt, az előkelő högyközönség pedig félkört alakított a templom lépcsőzetén. Teljes ornátusban vonult ki Bogyó Pál apátplébános papi kíséretével, majd a koszorukat vitték dr. Kovács Mihály Ferencz, Eötvös Gyula, Szőke és Szabó joghallgatók.

A kecskeméti dalárda a Szózatot zendítette rá Mikó László karnagy vezetése alatt, mit levett kalappal hallgatott végig a közönség. Bogyó Pál apátplébános hazafias eszmékben gazdag, gyújtó hatású beszéde következett, melylyel átadta az emléktáblát megörzés végett a nemes város hatóságának. E közben lehullt a lepel a karrarai márványtábláról, mely sikertült műve Gerenday A. és fia budapesti műtermének. Az emléktábla negyedfél méter magas, sóskuti termésköböl készült keretét honvédemlemek ékítik, a csatahelyek neveivel, hol a kecskeméti honvédek véreztettek s a ma ünnepeleket elestek. A Pataki Imre kecskeméti rajztanár tervei szerint készült emléken a márványlapot két nemtő foglalja el a magyar ezimert tartva, az epochális évszámokkal, 1848. és 1849-el.

Lestár Péter kir. tanácsos Kecskemét polgármestere szólt azután a városi hatóság nevében, átvéve a kegyelet, a hazafias érzés emelte emléket. Beszéde közben igazi nyári vihar tört ki, megnyitlak az ég csatornái, özönvizet bocsátva

a közönségre. De a nép állott rendületlenül s záporban, viharban hallgatta végig Farkas László pályanyertes ódját, melyet Kovács Antal kegyesrendű tanár szavalt. Az éljenzés, mely az apát-plébános, a polgármester beszéde alatt mindig lelkes volt, most tulzugta a vihart. A Szózat volt zárópontja az ünnepnek, melynek mindegyik mozzanatát igazi hazafias lelkesedés tette széppé.

A leleplezési ünnep után népes lakoma volt a kaszinóban, hol Kecskemét társadalmának ép oly nagy mint diszes képviselöte jelent meg. Lestár Péter kir. tanácsos, polgármester első pohárköszöntőjében a királyt éltette, majd dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgató szép beszéddel fejtette ki a magyar szabadság eszményét, mely eleven erő mindig Kecskemét lelkes közönségében. Viharos éljenzést keltett Bogyó Pál apátplébános beszéde, melyben dicsőíté a negyvennyolczas honvédek, mint törzsét a mai honvédségnek, a magyar haza diszenek és reményének Szeless József takarékpénztári igazgató, egyik köszöntője a vendégeknek, másik pedig Gerenday Bélának, a szobormó elkészítőjének szólt, ki szintén jelen volt az ünnepen. Gulácsy Gyula pohárköszöntői először Kosuth Lajosra, majd Kecskemét város szeretett polgármesterére szintén viharos éljenzést keltettek. Általános figyelem között szólt Bartók Lajos, Kecskemét egyik országgyűlési képviselője, ki azt fejtegette, hogy a multak emlékeinek tisztelete, szeretet és ragaszkodás a koronás királyhoz, az igazi lojalitás, melynek ma és akkor adta Kecskemét fényes bizonyágát, mikor kulturális intézmények alapításával tette örök emlékeztetővé a koronázás jubileumát.

Szólt még Herman Ferencz az ifjuság nevében, éltetve a szegedi küldötteket.

Hévizy János orsz. képviselő Hóman Ottó tankerületi igazgatót köszöntötte fel, ki sok ovációban részesült vendége volt a lakomának.

Késő délután oszlott el a társaság a szép ünnep kedves emlékeivel.

A leleplezés alkalmára ifj. Bagi László városi főjegyző szép emlékkönyvet szerkesztett, mely sok történelmi adat mellett az emléktábla fényképét is magában foglalja.

Honvéd-egyletek köréből.

Az orsz. honvédgyűlés jun. 14-én fog megtartani. Ezt jun. 13-án értekezlet előzi meg, melynek helyéről a hírlapokban adnak megelőzőleg tájékoztatót. Az indítványok június 10-ig küldendők be. A meghívókat az orsz. közp. bizottság 447. sz. a. adta ki.

A honvéd igazolványok, melyek az 1889. nov. 24. honvéd-gyűlés óta állítottak ki, mint a multkor említettük, csak akkor érvényesek, ha a központi bizottság azokat megerősíti. Kiadás előtt ennélfogva az ily igazolványok mindig felküldendők. Erre hívja fel 394. 192. sz. iratában a közp. a honvédegyleteket. Együttel felkéri arra is, hogy a másolatban kiadott honvédigazolványokra a *Másolat* szót ráírni el ne felejték és a közp. bizottság megkereséseire gyorsan adjanak választ.

Az országos honvédgyűlés negyedszázados jubileuma. Huszonöt éve, hogy a honvédek csoportosultak abból a célból, hogy egyesületeket alakítsanak s támogassák az inségbe és nyomorba jutott bajtársaikat. Ez alkalomból az orsz. honvédgyűlés rendezői arra törek-szenek, hogy az kiválóbb alakot nyerjen. E tárgyban a közp. bizottság előkészítő albizottságot is küldött ki s Tisza László elnök a gyűlési meghívóban a vidéki egyleteket kéri, 1. hogy minden egylet mulhatlanul képviselve legyen, 2. vegyen minden egylet számarányához képest

a jogos két vagy négy taggal e gyűlésen részt, hogy legyen ez országos gyűlés az ötödik évtizedben még életben levő bajtársak tömeges és ünnepies találkozója, bizonyítékául a bajtársi összetartásnak.

Uj Honvéd-névkönyv. Az orsz. honvéd-egyletek közp. bizottsága közhírré teszi, 448. sz. a., hogy a magán uton kiadni tervezett honvéd névkönyvvel szemben csak a Mikár Zsigmond által összeállított 1891-ben megjelent honvéd névkönyvet ismeri el hitelesnek.

Halálozások.

Csikménasági Ménasági István 1848—49-ki székelyhuszár tizedest és megyebizottsági virilis tagot f. hó 25-én temették el Egerbegen. A temetésen a környékről sokan vettek részt. Sirjánál Szentgyörgyi József 48—49-ki huszárszázados mondott megható gyászbeszédet. A sirnál a régi székelyhuszárok szokásához híven háromszor sortűzet adtak.

Fridrik Mór, 1848—49-iki honvédhadnagy e napokban Cinkotán meghalt 61 éves korában.

Kőrösy Szabó Sándor 1848—49-iki honvéd tüzemester elhunyt május hó 12-én Nagyváradon. A temetésen a 48-as honvéd-egylet testületileg vett részt.

Péter János volt timár mester, 1848—49-iki honvéd f. év május hó 18-án este 10 és fél órakor hosszúságú szenvedés után, életének 68-ik, boldog házasságának 26-ik évében Kolozsváron elhunyt.

Szabadságharcunk két amazonja halt meg — különös véletlen folytán — csaknem egyidőben. Nagynyene e hó 27-én mult ki *Zoltán István* megyei hajdu neje, a ki a szabadságharcot *Kiss Gyula* név alatt mint honvéd kiüzdötte végig. — Ujpesten pedig vasárnap délután 3 órakor szenvedett ki *Pasché-Lebstück Károly Mária*, ki mint honvéd-huszár-főhadnagy örökölte meg nevét szabadságharcunk történetében. Ösmert alakja volt a fővárosnak honvéd egyenruhában. Jokai szépen írta meg életrajzát, melyet lapunk 6. és 7-ik számaiban közzöltünk.

Vig József 48—49-es honvéd halt el a napokban 72 éves korában Tordán, igen korlátolt anyagi körülmények között. Hálnak, hálnak, egyre hálnak, írja az „Aranyos vidék“, végül csak az emlék marad — a magyarnak — no meg a honvédalap — a megholtaknak.

Ereklye-muzeum gyűlése.

Népes gyűlést tartott a kolozsvári ereklye-muzeum igazgatósága e hó rendes havi összejövetelén. A gyűlésen az igazgatósági tagokon kívül megjelent: Inczédi Sámuel ezredes, Végh Bertalan ezredes, Esterházy Miguel százados, Kováts János tanár. Jelen voltak még, mint elnök Deáky Albert, Hory Béla árvaszéki elnök, Kuzskó István muzeum-őr, Nedoroszték János 48-as honvéd, Várady Aurél az igazgatóság jegyzője.

1. Elnök az ülést megnyitván, szívből üdvözlöi a nagy idők élő bajnokai közül ülésünkön megjelent három férfit, kiknek megjelenése felett az igazgatóság jegyzőkönyvében örömet fejezi ki.

2. Kuzskó István, mint az ereklye-muzeum öre jelentést tesz gr. Kreith Béla leveléről, mely mellett az ereklye-muzeum ügye iránt lelkesen érdeklődő férfiú 10 Ó Felsőge Ferencz József, 37 Kossuth, 10 Vajda János, 10 Leo pápa, 10 Tisza Kálmán képet bocsátott rendelkezésünkre azzal az

óbjával, hogy e képek az ereklye-muzeum javára elárúsításának, a befolyó jövedelem lehetőleg ereklyék vásárlására fordíthatván. Egyidejűleg jelenti, hogy Kreith gróf a márcz. 15-iki ünnepélyre küldött nagy aranykeretű „Kossuth-képet“ muzeumunknak adományozta. — Igazgatóságunk a nemes szívű adakozó adományát örömmel fogadja s ezt jegyzőkönyvében is kifejezni, valamint az adományozóval átiratilag közölni határozza. A képek árusítására vonatkozólag elfogadja a muzeum-őr előterjesztését s a kivitelre nézve az elnökségnek felhatalmazást ad.

3. Előterjeszti ereklye muzeumi őr Székely József levelét s az a mellett betérjesztett „Közlöny“ cz. 1848—49-ben megjelent hivatalos lap két évi évfolyamát, melyet ő az ereklye-muzeumnak ad. — Az adomány örömmel fogadtatván, a muzeumba elhelyeztetni határoztatik.

4. Ugyancsak ereklye-muzeumi őr előterjeszti a marosvásárhelyi és marosszéki honvéd-egylet átiratát s jelentést tesz az átirat mellé csatolt jegyzékben részletesen kitüntetett ereklyékről. — A meleg hangú átirat örömmel vétetik tudomásul s a szép adományok köszönetünk kifejezése mellett az ereklye-muzeumban elhelyeztetnek.

5. Kovács János beadja amerikai útjában szerzett egy példányát az ott Kossuth Lajos nagy hazánkba ötléte alkalmából megjelent pénzjegyből, melyért az igazgatóság legmelegebb köszönetét nyilváníttja.

6. Nedoroszték János t. t. úr szintén két érdekes adománnyal járul a muzeum gyarapításához. — Köszönettel fogadjuk.

7. Muzeum-őr felolvassa Törökfalvi Papp Zsigmond nyug. kir. járásbíró úr levelét s bemutatja az a mellett küldött egy fényképet s egy aquarel-festményt, melyek Damjanich János és Perczel Mór honvéd tábornokokéi. Megtekinthetvén, Inczédi Sámuel ezredes úr azon véleményének tudomásul vétele mellett, hogy a két arckép — bár a nagy idők után keletkezhetett, elég hű és mindenestre érdekes ereklye — örömmel fogadtatik el az ereklye-muzeum számára.

8. Jelentés tétetik Borcsa Mihály ev. esperes adományáról, melylyel igen érdekes kommentár kíséretében beadja az 1849. évben a lutheránus egyház papjainak megrendelt imát, a melyben az akkori császári hatalomnak a szabadságharc elleni fékezést dűhe nyer kifejezést. — Az adományozónak érdekes adományáért igazgatóságunk köszönetet szavaz s útásítja a titkárt, hogy a német szövegű ima tárczaszerű kidolgozására a beküldőt kérje fel.

9. Elnök jelentést tesz arról, hogy Benel Antal Janku 1848—49-iki román tribun egy fegyverét, melyet nevezett az adományozó nagyatyjának: id. Benel János volt kolozsvári adóhivatali tárnoknak vadászatra adott, muzeumunknak adományozza. — Köszönetünk kifejezése mellett az ereklye-muzeum számára elfogadtatik.

10. Muzeum-őr bemutatja Dániel László aradmegyei pénztárnok adományát, mely ifj. Horváth Mihály főispáni titkár úr közvetítése mellett jutott az ereklye-muzeum birtokába. Az érdekes ereklyéért — Czetz János ezredes 1849. január 9-én Tordán kelt levele Beöthy Ödön kormánybiztoshoz — igazgatóságunk köszönetét fejezi ki.

Muzeum-őr ezen kívül még több kisebb-nagyobb időkön beérkezett ereklyét iratot mutat be, melyek köszönettel fogadtatván, átvételük nyilvánosan nyugtáztatni határoztatik.

11. Inczédi Sámuel ezredes felveti, mint az ereklye-muzeum hivatalos lapja szerkesztő-bizottságának elnöke az eszmét, hogy tekintettel a lap ügyének szép fejlődésére, mint lehetne az illető bizottság működését élénkebbé, szervezetét határozottabbá tenni? Kéri erre nézve az igazgatóság véleményét. — Az igazgatóság felkéri az ezredes úr ő méltóságát, hogy tegyen lépéseket a szerkesztő bizottság összehívása

íránt, hogy a részletek ott megbeszéltesse. Kéri, hogy ez összejövetelre úgy a szerkesztő-bizottsági tagok, mint a munkatársak meghívassanak, óhajtván, hogy ez által az egyöntetű s biztos irányu működés biztosítható.

Ezzel a gyűlés véget ért.

*

A gyűlést követően este 1/8 órakor vidám társasestély tartott az Ujvilág külön termében. Az estélyen megjelent a fent elősorolt jelenlévőkön kívül több 1848—49-es honvéd, a Tört.-L. munkatársai s az előfizetők közül is néhányan. Az összejövetelen a szabad eszmecsereknél némi hátrányára szolgált az, hogy vasárnap lévén, zsufozásig megtelt az Ujvilág s e miatt rövid idő alatt a külön terem asztalait is elfoglalták, míg a társasághoz tartozók s később érkezők már kiszorultak. A terem a Kreith gr. által adományozott képekkel volt díszítve. A képek mind keretbe voltak foglalva. Jó benyomást keltett Antos János táborkari alezredes nagy aczélmetszetű képe, melyet a muzeum öre díszes arany keretbe foglaltatott. A társaságnak bemutatták a Bem tábornok kulacsát, dr. Szeles Dénes által az ereklye-muzeumnak adományozott érmét, melynek egyik lapján Kossuth és Bem képe „Vereint I. Kampf für Ungarns Heilige Freiheit“ körirattal, a másik lapján pedig „Des Ruhmes Unwelkbaren Lohrbeer Windet D. Geschichte Euch Beiden“ szöveg van koszoruba foglalva.

A honvédek fényképei mellett több érdekes apróság mutatott be ezenkívül a társaságnak s elhatározták, hogy a honvédek fényképeinek albuma bekötésért a hozzátartozó életrajzi adatok befűzése mellett kellőképen rendezve fogantatba veszik.

Az ereklye-muzeum nevelése vidéki körök alakítására is nagyon praktikus kivitelű eszmék merültek fel, mik már a közelebbi hóban fogantatba vétetnek.

A vidám és meghitt társas összejövetelnek a jövő hó 15-én ismét folytatása lesz, mely alkalommal ismét több tárgy kerül szünyegre. Az estélyre a múlt számban kiadott meghívó a lap barátjaira nézve érvényes.

KÜLÖNFÉLÉK.

Fornet Kornél ezredes. Nevezetes vendége volt Kolozsvárnak közelebről. Egy szabadságharczbeli emigráns: Fornet Kornél, 1848—49. őrnagy és utászkarai parancsnok s később az északamerikai hadsereg ezredese időzött falai között. Fornet az erdélyi hadsereg tagjaival Báró Kemény Farkas, Gál Sándor ezredes társaságában menekült ki. Változatos epizódokban érdekes menekülése közben Drezsában találkozott Jósika Miklóssal, a magyar szépirodalom akkori koszoszori írójával. Innen Franciaországba. Angliába. Észak-Amerikába ment a csendes tenger partján fekvő Kaliforniába: bejárta a keletázsiai Sandwich szigeteket. Élete nagy részét Amerikában töltötte mint mérnök, majd Kaliforniába, majd egyebütt, szerencsés vállalatokban értékesítve ismereteit és tehetségét. Ifju menyasszonyával is az Ujvilágba vitorlázott Magyarországról. Az emigrációból, és a Jósika Miklóssal s több erdélyi emigránsokkal való találkozásából érdekes epizódokat küldött be még a kora tavasszal lapunknak, miket jövőre közlünk. Kolozsvárt felkereste Kolozsvárott lakó fia: dr. Fornet társaságában *Kuszkó Istvánt*, lapunk szerkesztőjét és rendkívül sok érdekes történetet beszélt el a szabadságharcz után emigrált erdélyi hősök életéből. Kuszkó társaságában a Tört. L. szerk. bizottság elnökét: Inczedy Samu ezredest is meglátogatta. A kolozsvári orsz. ereklye-muzeum részére a Dunky fivérek műtermében kabinet mellképben lefényképezette magát. Az ezredes, ki neje társaságában tartózkodott Kolozsvárt, jelenleg Vácson lakik. Amerikai élményeiből az emigrációt illetően oly érdekes dolgot beszélt el, mikből e lapok szerkesztője tárczát ad közre egyik közelebbi számban.

Berde Mózesről, a 48-as idők erdélyi volt kormánybiztosáról szomorú hírt kell közölnünk. Berde az utóbbi télen influenzába esett, melyből felgyógyult ugyan, azonban ez időtől kezdve agyára időnkint szelid boru nehezedett. Valami pere volt s azzal tépelődött az öreg ur, hogy ennek tisztába hozatala végett a királyhoz kell hogy forduljon igazságszolgáltatás végett. Egyébként tisztán

gondolkozott és helyesen cselekedett s nem ártott, nem vétett senkinek. Ennek daczára a kolozsvári rendőrség e hó 21-én este városszolgák, emberek és orvos kíséretében megjelent az öreg ur lakásán; az orvos és emberei behatoltak a Berde szobájába, Berdet minden tiltakozása daczára lefogták s egy órai kínzás után morfiúm befecskendezések stb. által nagy erőlködés után elaltatták. Az elkinzott, elaltatott férfiú köhögött, hörgött, midőn a lent várakozó kocsira helyezték. Berdet elszállították egy fővárosi intézetbe. Ez az eset annál megdöbbentőbb s városzerte feltűnést keltett, miután Berde állapota sem a törvényszék által konstatálva nem volt, sem ismerősei olyasmit rajta nem észleltek, a mi ezt az eljárást menthetné, vagy indokolná. Berde halálhírét is közölték az utóbbi időben a lapok. Örömmel jelentjük, hogy e közléseknek alapja nincsen sőt Berde állapotához képest elég jól érzi magát.

Kitüntetés. Emigrációval foglalkozó munkatársunkat, *Veress Endrét*, a kolozsvári Ferencz József tud. egyetemen szép kitüntetés érte. Veress megírta „Báthory Endre erdélyi fejedelem élete, jelleme és kora“ című történelmi munkát, felkutatva ehhez a bel- és külföldi irodalmat és kutföket, hazai levéltárakat. Új és egészen ismeretlen adatokat szerzett be Lengyelországból, Velenczéből, Londonból és még számos helyről. E munkáját az egyetem az eredeti leg kitűzött 60 frt helyett 100 frt pályadíjjal jutalmazta.

Teleki Sándor arczképe. Koós Ferencz tanfelügyelő írta lapunk szerkesztőjének: „A 60-as évek elején Garibaldihoz siető lelkes magyar ifjak Bukaresten vonulván át, engemet, ki akkor ott ev. ref. pap voltam, rendszeren fölkerestek. A többek közt Krivacsy, Dunyov és nemsókára Buda Sándor is ezt tették. Jó benyomással szoktak tőlem búcsut venni Bizonyosága annak az is, hogy midőn 1861-ben Buda Sándor ismét visszatért Bukarestbe s ezután állandóan ott maradt, néhai Teleki Sándor gróftól ezt az idecsatolt arczképet hozta nekem, melyre sajátkezűleg írta: „Koós Ferencz urnak Teleki Sándor“. Harminezkettedik éve, hogy ezen arczképet oly sok hányattatásom alatt is hiven és kegyelettel megőrzöttem. A kép a néhai gróftól, mint magyar legiobeli tisztet örökíti. Legméltóbb s legbiztosabb helye e képnek a kolozsvári ereklye-muzeumban lesz. Csak ebben a tudatban bírok megválni e kedves emlékemtől, melyet 32 évig oly féltékenyen s annyi kegyelettel őriztem 1882-ben a Bem-szobra leleplezése alkalmával találkoztam először és utoljára Jenei Albert gyógyszerárában M. Vásárhelyt a boldogult gróffal, beszélgetés közben megköszöntem a kedves emléket és jeleztem, hogy még mindig kegyelettel őrzöm, a mit láthatólag igen szívélyesen fogadott s melegen megszorítá jobbomat. Aldott legyen emlékezete!“ A képet, mely az elhunytat sűrű fekete szakállal ábrázolja, az ereklye-muzeumban elhelyeztük.

Czetz Jánosnak, a magyar szabadságharcz egyik még élő táborkának levelét közli a szamosújvári Arménia, melyet közelébb Buenos-Ayresből a szerkesztőhöz írt. Elmondja benne, hogy már évek óta legforróbb óhajta, hogy még egyszer viszontláthassa hazáját „De egyrésztől — írja — a családi viszonyok, másrésztől a vagyont. illető ama rettentő szomorú állapot, mely az utóbbi két év óta ebben az országban uralkodik, nem engedik, hogy tervemet megvalósítsam.“ De van reménye, hogy már a közel jövőben — a körülmények javulván — fölkereshesse hazáját.

Szerk. üzenetek.

Tárca, okmánytár, adományok, irodalom, tárgyhalmaz miatt a jun. 15-iki számra maradt. — S. K. Igyekeznii fogunk az ön kéziratát is a még soron levő többi kéziratokkal együtt kiadni. Most is 4 oldalal nagyobb a lap. Óvjon meg a gondviselés, hogy jó ideig ne kelljen ily szomorú körülmények miatt félretenni a kiszedett közleményeket.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden szó petittel szedve 1 1/2 kr. Vastag betűkkel 3 kr. Név, lakás kiírható. A hirdetés díja a kiadóhivatalnak előre be- küldendő

Műkedvelői fényképészetben gyakorlati oktatást nyer- hetni előnyös feltételek mellett Kolozsvárt, Trencsin-tér 15. sz. a. Budai Ignác házánál. Értekezhetni. d. n. 3-5 óráig. 1

A legkitünőbb szerkezetű fali és zseb órák, nagy válasz- tékban szemüvegek vásárolhatók vagy vidékiek részéről megrendel- hetők Kolozsvárt, Hid utca Dunky Béla és Tarsa üzletében. 3

Uri ruhákat a legújabb divat szerint jutányos árban, gyor- san elkészít. javításokat is teljesít Kolozsvárt. beltorda-utca, Mats- kásy J. szabó mester. 5

Az „Ujvilág“ Kolozsvárt, a sétátér mellett, a nyári színház közelében, a legkedveltebb nyári mulató és üdülő helyiség. Nagy terem, külön terem a társaságoknak, gyönyörű kert egészséges le- végével. Kitünő borok, mindig friss sör, a legjobb magyar konyha gondos kiszolgálással. A vendéglő: Nagy Ferdinánd. 7

ELLENZÉK

legnagyobb és legelterjedtebb
POLITIKAI és TÁRSADALMI NAPILAP
az erdélyi részeken.

Szerkesztője Bartha Miklós orsz.-gyűlési képviselő
Segédszerkesztő és laptulajdonos: Magyary Mihály.

Munkatársai a politikai élet legkitünőbb vezértérftai. Gaz- dag társadalmi rovattal, kitünő tárczarovattal, melyekben egy-egy érdekes önálló eredeti közlemény mellett a legkitünőbb angol regé- nyek látnak napvilágot „Amica“ Sámí Lászlóné jeles fordításában

Levelezői vannak az erdélyi részek minden pontján.

Előfizetési ára évnegyedre 4 frt.

Megrendelhető Kolozsvárt

az ELLENZÉK kiadóhivatalában

2 9 -

A „KÖZMŰVELŐDÉS“ IRODALMI ÉS MŰNYOMDAI RÉSZVENYTÁRSASÁG

KOLOZSVÁRT (fióküzlet BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel sza- porítottatott s így a legkényesebb igényeket is kielégítheti.

KÖNYOMDÁJA, LITHOGRAPHIÁJA

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó verseny- társa.

Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Díszkapuk, műkovácsolt luszterek, lámpák, gyer- tyatartók, virág-asztalkák, vastetők vaslemezzel vagy üveggel fedve. Mindenféle épület-lakatos munkák, vasfolyosók és vaslépcsők. Készít balkon-, lépcső- és sir-rácsokat, főző kemencéket, láb- bon állókat rakott téglával vagy kályhával bár- minő nagyságban jótállás mellett.

Főleeren Orbán József kávéháza mellett, br. Jósika házában legjutányosabban kapható:
Marburgi cipők gyári rakára. Póztó férfi- és fiú-kalapok; úg- szintén t-li sapkák. Férfi ingek és nyakkendők. Galanter a, No- rinbergi árak. Gyermekjátékok, illatszerek. Bőröndök, sétatá- czák.

Legelősebb forrás
ajándékokból.
Legnagyobb választék
GALANTERIA
és
gyermekjátékokban.

Hid-utca 24. sz. a.
legjutányosabb és a legnagyobb választékban kaphatók:
mindenféle szövetek, angol, fran- czia gyapjú ruha-szövetek csikós és koczkás mintákban. Loden és mindennemű színes és fehér barcbentek, mindennemű kendők, asztalnemtek, segesvári szőtte- sek, oxfordok, csipkék, kész fo- hérnemtek stb.

vezetése alatt.
„Budapesti Bazar“ cégél tévedés kikerülése végett meg- jegyzem:
Fodor-ház, belmagyar-utca 3. sz.
Legjutányosabb forrás:
Gyermekjátékokban, norinbergi, rövidáru, cipők, kalapok, sap- kák, ingek, nyakkendők és ha- rniszák.

Egy eszkéi
SPITZER-ARCZENŐCS
80 kr.
Egy fél rud
ESZÉKI SZAPPAN
20 kr.

Fiók-üzlet DEESEN,
Tuzes Karácsony-házban,
legnagyobb és legjutányosabb forrás:
Marburgi cipők gyári raktára; ügyszintén Norinbergi, rövid- áru, gyermekjátékok, kalap, fehérnemű és rófsó divatárak- ban.

Kolozsvárt KOHN LAJOS

Magyar Francia

Biztosító Részvénytársaság Budapesten.

(Alapított 1879-ben.)

Biztosítéki alapok: 7 millió forint. Évi díjbevétel: 5 millió forint.

A társaság fennállása óta kifizetett kártérítések összege: 54 millió frt.

Elnök:
Nagyméltósága BENICZKY FERENCZ úr,
Pestmegye főispánja stb.

Ügyvezető-igazgató:
FERENCHICH VILMOS úr.

Biztosít:

Tüzkárok ellen: házakat, gyárakat, butorokat, áruraktárakat, üzleti és gyári berendezéseket, termény és takarmány készleteket, marhaállományt, s egyéb ingó vagyont.

A társaság által kezdeményezett mezőgazdasági általános biztosítás nagyobb birtokok részéről különös figyelmet érdemel a feltételek szabadelvűsége és a díjak olcsóságánál fogva.

JÉGKÁROK ellen: minden mezőgazdasági terményt, (zöldség, gyümölcs és virág kivételével) előre megállapított egységárak mellett, melyek még abban az esetben is fentartatnak, ha a piaczi ár — a kár idejében alacsonyabb volna is. Aratási, cséplési és szüretelési költségek csupán teljes (100%) károknál vonatnak le; a díjak pedig tekintettel a mind inkább gyakoribb jégesőkre aránytalanul olcsók.

A díjfizetés ősszel eszközölhető, a mennyiben váltófedezet is elfogadtatik.

Balesetekre tőkét, egyénenként, vagy csoportonként gyári munkásoknak, tűzoltói testületeknek, gazdasági személyzetnek stb., halál, munkaképtelenség, vagy ideiglenes keresetképtelenség esetére.

Élet- és halál esetre tőkét, azonnal vagy később kezdődő évjáradékokat, a legalkalmasabb módon és legolcsóbb díjak mellett.

Életbiztosítás tíz krajczár heti díj-fizetéssel!

alkalmas temetkezési költségekre, valamint tőkeszerzésül kevésbé vagyonosok részére.

Az előforduló károk gyorsan és méltányosan rendeztetnek.

Bármily irányban felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.

az erdélyrészi vezérügynökség Kolozsvárt,
bel-monostor-utca 12. szám, I. emelet.